

Topi Rantakallio

LAINAVERTAILUA TARJOAVAT YRITYK- SET

LAB-ammattikorkeakoulu
Liiketalous Lappeenranta
Tradenomi
Laskentatoimi

Opinnäytetyö 2020

Tiivistelmä

Topi Rantakallio

Lainavertailua tarjoavat yritykset, 43 sivua, 2 liitettä

LAB-ammattikorkeakoulu

Liiketalous Lappeenranta

Tradenomi

Laskentatoimi

Opinnäytetyö 2020

Ohjaaja: yliopettaja Heikki Sintonen, Saimaan ammattikorkeakoulu

Opinnäytetyössä käsiteltiin lainavertailua tarjoavia yrityksiä. Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, minkälaisia lainavertailua tarjoavia yrityksiä Suomessa toimii. Lainavertailun yleistyminen viime vuosina on johtanut siihen, että palveluja toimii Internetissä suuri määrä ja opinnäytetyöllä pyrittiin kartoittamaan merkittävimmät alan toimijat opinnäytetyön tekemisen ajankohtana. Opinnäytetyön toisena tavoitteena oli selvittää, miten asiakkaalle ilmaisia palveluja tuottavat yritykset saavat itse tuottonsa. Lisäksi opinnäytetyössä pyrittiin selvittämään sitä, millainen sääntely lainavertailupalveluja tarjoavia yrityksiä koskee.

Opinnäytetyön empiirinen osuus toteutettiin laadullisena eli kvalitatiivisena tutkimuksena. Tutkimusaineistoa kerättiin havainnoimalla lainavertailuyrityksiä, tekemällä niiden palvelussa lainahakemuksia ja haastatteleamalla alalla toimivien yritysten edustajia.

Tutkimustuloksista selvisi, että lainavertailua tarjoavien yritysten palvelut eivät eroa merkittävästi toisistaan. Myös saadut lainatarjoukset eri yritysten palvelujen kautta saatuna olivat samankaltaisia. Tutkimustulosten perusteella selvisi myös, että monet lainavertailua tarjoavat yritykset toimivat useilla eri toiminimillä ja lainavertailuprosessiin voi kytkeytyä luotonantajan ja lainavertailua tarjoavan yrityksen lisäksi muita toimijoita. Opinnäytetyön perusteella todettiin myös lainavertailua tarjoavia yrityksiä koskevan sääntelyn olevan toistaiseksi vakiintumatonta.

Avainsanat: lainavertailu, kuluttajaluotto, luotonvälittäjä

Abstract

Topi Rantakallio

Loan Comparing and Tendering Companies, 43 Pages, 2 Appendices

LAB University of Applied Sciences

Business Administration, Lappeenranta

Bachelor of Business Administration

Accounting

Bachelor's Thesis 2020

Instructor: Mr Heikki Sintonen, Principal Lecturer, LAB UAS

This study explores Finnish companies that offer the service of comparing and tendering consumer loans. Comparing and tendering consumer loans has become increasingly common and the amount of companies that offer the service has increased considerably. The purpose of this study was to examine and map out the companies that operate on this branch of business. Another purpose of this study was to find out how the companies that compare loans generate profit as their services are free of charge to the customer. Additionally, the objective of the study was to find out what kind of regulations apply to the companies.

The empirical part of the study was carried out as a qualitative study. The data was collected by observing the companies that compare loans, filling out loan applications using the companies' services and by directly interviewing the companies that offer loan comparing services.

The results of the study show that the companies that offer loan comparing services do not differ substantially from each other. The received loan offers were similar. The results of the study also show that the companies that offer loan comparing services use several trade names and the process of loan comparing can include other operators than the creditor and the loan comparing company. It was also found out that the regulation that applies to the branch of business is unstable at the present.

Keywords: loan comparing, consumer loan, credit intermediary

Sisällys

1	Johdanto.....	5
1.1	Taustaa.....	6
1.2	Tutkimusongelmat ja opinnäytetyön tavoitteet.....	6
1.3	Käytettävät tutkimusmenetelmät.....	7
1.4	Opinnäytetyön rakenne.....	7
2	Yleiskatsaus kuluttajaluottoihin.....	8
2.1	Erityyppiset kuluttajaluotot ja niiden kustannukset.....	9
2.2	Kuluttajaluottojen merkitys Suomessa.....	12
2.3	Pikalainat.....	13
3	Luotonantajat ja luottoprosessi.....	16
3.1	Mistä kuluttajaluottoa voi hakea?.....	16
3.2	Kuluttajaluottoja tarjoavien tahojen valvonta.....	18
3.3	Luottoprosessi ja luotonantajan velvollisuuksia.....	19
3.3.1	Kuluttajaluoton markkinointi ja hyvä luotonantotapa.....	19
3.3.2	Lainahakemuksen tekeminen.....	20
3.3.3	Luottoneuvottelut.....	21
3.3.4	Luottosopimuksen tekeminen.....	21
4	Lainavertailua tarjoavat yritykset.....	22
4.1	Toiminnasta yleisesti.....	22
4.2	Suomessa toimivia lainavertailuyrityksiä.....	25
4.3	Luotonvälittäjän velvollisuudet ja asema.....	28
4.4	Ovatko lainavertailuyritykset luotonvälittäjiä?.....	29
5	Empiirinen osuus.....	30
5.1	Tutkimusmenetelmät ja aineiston keruu.....	30
5.2	Lainahakemusten täyttäminen.....	31
5.3	Saadut lainatarjoukset.....	32
5.4	Lainavertailuyritysten kommentit.....	34
5.5	Analysointi.....	35
5.6	Opinnäytetyön luotettavuuden arviointi.....	38
6	Yhteenvedo ja jatkotutkimusehdotukset.....	39
	Lähteet.....	41

Liitteet

- Liite 1 Vakionuotoiset eurooppalaiset kuluttajaluottotiedot
- Liite 2 Haastattelukysymykset

1 Johdanto

Suomalaiset ottavat jatkuvasti enemmän kuluttajaluottoja. Luottoa voidaan ottaa suuriin hankintoihin kuten asuntoon tai veneeseen, mutta yhtä lailla myös pienempiin ostoksiin kuten huonekaluihin tai elektroniikkaan. Laskulla maksaminen on kuluttajalle helppoa ja vaivatonta.

Ajan saatossa on kehittynyt suuri kirjo erilaisia tuotteita kuluttajaluottojen markkinoille. Näkyvyyttä lisää myös kuluttajaluottojen aktiivinen mainonta mediassa. Suurimmalle osalle ovat tuttuja luottoja tarjoavien yritysten mainossävelmät, ja kuluttajaluottoja myydään kotitalouksille arjen helppona ratkaisuna. Viime vuosina kuluttajaluottojen rinnalle on kehittynyt uudenlainen palvelu lainan löytämistä varten: lainojen vertailu ja kilpailutus. Lainojen vertailua tarjoavat yritykset toimivat internetissä, ja niille on tyypillistä palvelun maksuttomuus asiakkaalle.

Ajatus opinnäytetyöhön syntyi lainavertailua harjoittavien yritysten pohtimisesta. Jos asiakkaalle tarjottava palvelu on ilmainen, mistä nämä yritykset saavat tuotonsa? Lainavertailua mainostetaan jopa aggressiivisesti ja mainoksia on näkyvillä alustoilla kuten kaupallisilla televisiokanavilla parhaaseen katseluaikaan, joten oletettavasti yrityksillä riittää tuloja. Entä minkälainen sääntely ja valvonta alalla toimivia yrityksiä koskee? Kuluttajaluottojen tarjonta Suomessa on vahvasti säänneltyä, mutta minkälainen asema on lainoja vertailevilla yrityksillä luotonannon välikätenä?

Aiheen valintaan vaikutti myös sen ajankohtaisuus. Suomessa astui syyskuun 2019 alussa voimaan lakiuudistus, joka asettaa 20 prosentin korkokaton yli 2 000 euron suuruisille kuluttajaluotoille. Uudistus on ensimmäinen merkittävä lakimuutos sitten vuoden 2013, jolloin alle 2 000 euron suuruisen kuluttajaluottojen todelliselle vuosikorolle asetettiin 50 prosentin korkokatto. Ajankohtaisuus näkyy myös mainonnassa. Lainavertailu-hakusanalla löytyy internetistä kymmeniä erilaisia palveluja, ja media on täynnä mainoksia lainojen nostamisesta ja niiden kilpailuttamisesta.

1.1 Taustaa

Lainavertailua tarjoavien yritysten toimintamalli on melko yksinkertainen. Kuluttajaluottoa hakeva asiakas täyttää hakemuksen lainavertailijan verkkosivuilla. Ilmoitettavia tietoja ovat haettavan lainan määrä, laina-aika, lainan hakijan henkilötunnus, yhteystiedot sekä työsuhteen muoto. Lainavertailija lähettää asiakkaan hakemuksen yhteistyökumppaneilleen, jotka ovat pankkeja tai rahoitusyhtiöitä. Yhteistyökumppaneita on toimijan mukaan noin 20-30. Mikäli luotonantaja tai useat luotonantajat hyväksyvät asiakkaan hakemuksen, hänelle ilmoitetaan hyväksytystä hakemuksesta joko tekstiviestillä tai saatuja lainatarjouksia voi tarkastella lainavertailijan verkkosivuilla.

Lainavertailulle tyypillistä on se, että asiakkaalta ei peritä maksua vertailusta. Luottoa voi hakea muutamista sadoista euroista jopa 70 000 euroon saakka. Esimerkiksi itseään Pohjoismaiden suurimmaksi lainavertailusivustoksi kutsuvan Lendon verkkosivuilta luottoa voi hakea 500-60 000 euron suuruisena ja Raha-laitoksen verkkosivuilta 500-70 000 euron verran.

Tärkeimpinä lähteinä opinnäytetyössä käytetään lakitekstejä, joissa säädetään kuluttajaluotoista ja luotonvälittäjistä. Lisäksi tärkeitä lähteitä ovat asiantuntijoiden kirjoittamat elektroniset lähteet, kuten artikkelit ja lausunnot. Tietoperustan laatimista varten käydään myös dialogia kilpailu- ja kuluttajaviraston asiantuntijan kanssa.

1.2 Tutkimusongelmat ja opinnäytetyön tavoitteet

Opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia Suomessa toimivia lainavertailua harjoittavia yrityksiä ja saada ymmärrystä tutkittavasta ilmiöstä. Opinnäytetyö on tyyliltään kartoittava, koska aiempaa tutkimusta kyseisestä aiheesta on tehty niukasti.

Opinnäytetyössä pyritään vastaamaan seuraaviin tutkimusongelmiin:

- Minkälaisia lainavertailua tarjoavia yrityksiä Suomessa toimii?
- Miten lainavertailua tarjoavat yritykset saavat tuottoensa?
- Minkälainen sääntely koskee lainavertailua tarjoavia yrityksiä?

Opinnäytetyön päätavoitteena on luoda katsaus alan merkittävimpiin yrityksiin opinnäytetyön tekemisen ajankohtana. Ala kehittyy nopeasti ja palvelua tarjoavia alustoja ilmestyy ja katoaa nopeasti. Edellä mainittujen syiden takia opinnäytetyötä rajataan kattamaan vain merkittävimmät alan toimijat. Lainavertailua tarjoavien yritysten kartoittamisen tulokset kuvataan opinnäytetyöraportissa taulukomalla merkittävimmät alan toimijat. Lisäksi tavoitteina on saada käsitys lainavertailua tarjoavien yritysten ansaintamallista ja selvittää lainavertailijan asema Suomen lainsäädännössä.

1.3 Käytettävät tutkimusmenetelmät

Tutkimusmenetelmä on otteeltaan kvalitatiivinen eli laadullinen. Laadullista tutkimusmenetelmää käytetään, koska opinnäytetyössä pyritään selittämään olemassa olevaa ilmiötä. Empiiristä aineistoa kerätään havainnoimalla ilmiötä sekä hankkimalla kommentteja ilmiötä tuntevilta tahoilta. Havainnointia suoritetaan lainavertailupalveluiden omia verkkosivuja tutkimalla ja täyttämällä niiden kautta lainahakemus. Saatujen tulosten perusteella pyritään vastaamaan tutkimuskysymykseen ”minkälaisia lainavertailua tarjoavia yrityksiä Suomessa toimii”. Tutkimuskysymykseen ”miten lainavertailua tarjoavat yritykset saavat tuottoensa” pyritään vastaamaan sähköpostihaastattelulla, joka lähetetään valituille lainavertailupalveluille.

1.4 Opinnäytetyön rakenne

Opinnäytetyö koostuu johdannosta, teoriaosuudesta, empiirisestä tutkimuksesta, tutkimustulosten analysoinnista ja johtopäätöksistä. Johdanto-luku on opinnäytetyön ensimmäinen luku.

Opinnäytetyön luvussa 2 käsitellään kuluttajaluottoihin liittyvää teoriaa. Luvussa selvitetään, minkä tyyppisiä kuluttajaluottoja kuluttajalle on tarjolla sekä käsitellään niiden merkitystä Suomessa. Lisäksi luvussa 2 käsitellään pikalainoja käsitteenä sekä kuvataan korkokattoa koskevan lainsäädännön kehitystä.

Luvussa 3 käsitellään sitä, minkälaiset luotonantajat tarjoavat Suomessa kuluttajaluottoja. Lisäksi luvussa kuvataan luoton ottamiseen liittyvä prosessi sekä kerrotaan keskeisimmät luotonantajan velvollisuudet luottoprosessin eri vaiheissa.

Opinnäytetyön neljäs luku käsittelee lainavertailua tarjoavia yrityksiä. Luvussa 4 kerrotaan lainavertailuyritysten toiminnasta sekä kartoitetaan Suomessa kyseisellä alalla toimivia yrityksiä. Lisäksi luvun tarkoituksena on selvittää, minkälainen on lainavertailuyritysten oikeudellinen asema.

Opinnäytetyön empiirinen osuus käsitellään luvussa 5. Luvussa kerrotaan käytetyt tutkimusmenetelmät ja selitetään, millaisia tuloksia opinnäytetyöstä saatiin.

Viimeinen luku koostuu yhteenvedosta ja jatkotutkimusehdotuksista. Yhteenvedon tarkoituksena on sitoa yhteen opinnäytetyön johdanto ja opinnäytetyön tulokset. Lisäksi esitetään ehdotuksia opinnäytetyön tulosten perusteella kiinnostaviksi jatkotutkimusten aiheiksi.

2 Yleiskatsaus kuluttajaluottoihin

Kuluttajansuojalain 38/1978 luku 7 käsittelee laajasti kuluttajaluottoja. Kuluttajaluotolla tarkoitetaan luottoa, jonka elinkeinonharjoittaja eli luotonantaja myöntää tai lupaa kuluttajalle lainana, maksunlykkäyksenä tai muuna vastaavana maksun taloudellisena järjestelyinä. Kuluttajaluotoksi katsotaan myös vuokrasopimus tai muu sopimus, jonka nojalla kuluttajalle myönnetään tavaran hallintaoikeus ja jonka ehtojen mukaan käteishinta ja luottokustannukset tulevat maksettavaksi vuokratkaudella ja jonka ehtojen mukaan kuluttajalla on oikeus tulla tavaran omistajaksi vuokratkauden päätyttyä. Puhekielessä kyseisiä sopimuksia kutsutaan leasing-sopimuksiksi. (Kuluttajansuojalaki 38/1978.)

Kuluttajaluottona taas ei pidetä luottoja, joista ei peritä korkoa tai muuta maksua. Määrittelyn ulkopuolelle jäävät myös jatkuvasti toimitettavat hyödykkeet, joista kuluttajan kanssa on laadittu maksueriin perustuva sopimus. Myöskään panttilainauslaitoksen myöntämiä luottoja ja kunnan myöntämiä sosiaalisia luottoja ei katsota kuluttajaluotoksi. Sosiaalinen luotto on sosiaalihuollon piiriin kuuluvaa luotonantoa, jota voidaan myöntää ehkäisemään henkilön ja perheen taloudellista syrjäytymistä ja ylivelkaantumista. Lisäksi asuntoluotoista ja asuntovakuudellisista kuluttajaluotoista on kuluttajansuojalaissa oma lukunsa 7a, joten ne on rajattu opinnäytetyön ulkopuolelle. (Kuluttajansuojalaki 38/1978; Laki sosiaalisesta luototuksesta 1133/2002.)

Kuluttajaluottoja kutsutaan mainonnassa ja puhekielessä usein myös kulutusluotoksi. Tilastokeskus on määritellyt kulutusluotoksi kaikki lainat, jotka on myönnetty henkilökohtaiseen käyttöön tulevien kulutustavaroiden ja palveluiden hankkimiseksi (Tilastokeskus 2019). Termeillä ei siis ole olennaista eroavaisuutta. Opinnäytetyössä on kuitenkin käytetty termiä kuluttajaluotto, koska se on kuluttajansuojalain sekä Kilpailu- ja kuluttajaviraston käyttämä termi.

2.1 Erityyppiset kuluttajaluotot ja niiden kustannukset

Kuluttajaluottoja ovat esimerkiksi luottokorttiluotot, osamaksuluotot, rahoitusyhtiöiden huonekalu- ja kodinkoneliikkeiden kautta tarjoamat korttiluotot sekä asuntoluotot. Asuntoluottoja koskee kuitenkin oma sääntelynsä kuluttajansuojalaissa. Tyypiltään kuluttajaluotot voidaan jakaa kertaluottoihin ja jatkuviin luottoihin. (Kilpailu- ja kuluttajavirasto 2014.)

Jatkuvat luotot ovat kuluttajan kanssa solmittuja sopimuksia, jonka puitteissa kuluttaja voi nostaa luottoa ennalta sovittuun rajaan asti ilman erillistä luottopäätöstä. Kuluttajalle myönnetään luottokortti, ja luottoa nostetaan käyttämällä korttia maksuvälineenä. Jatkuvan luoton kustannukset syntyvät vuosimaksusta, tilinhoitomaksuista, käytön mukaan perittävästä korosta ja muista mahdollisista maksuista. Kertaluotot ovat luottoja, jotka nostetaan kerralla luotonantajan kanssa sovittun määräisenä. Luotto maksetaan luotonantajan kanssa sovituksessa ajassa joko kertasuorituksena tai maksuerissä. Kertaluotot voivat olla vakuudellisia tai vakuudettomia. Esimerkiksi auton ostamiseen otettu luotto on vakuudellinen luotto, jossa ajoneuvo toimii luoton vakuutena. (Kilpailu- ja kuluttajavirasto 2014.)

Hyödykesidonnaisella luotolla tarkoitetaan luottoa, jonka myyjä tai joku muu, esimerkiksi rahoitusyhtiö antaa asiakkaalle tietyn hyödykkeen hankintaa varten. Luottokortilla maksaminen on hyödykesidonnaista luottoa. Tilanteessa, jossa hyödyke maksetaan etukäteen, muun kuin myyjän antama luotto antaa kuluttajalle turvaa kauppaan. Esimerkiksi lentomatkan peruuntuessa lentoyhtiön konkurssin takia asiakas voi vaatia lentolippujen hintaa takaisin luottokorttiyhtiöltä. Myös verkkokaupasta tilattujen tuotteiden kadotessa kuljetuksessa hyödykesidonnainen luotto muulta kuin myyjältä voi antaa asiakkaalle mahdollisuuden maksun palautukseen. (Kuluttajaliitto 2019.)

Osamaksu on tavarankauppa, jossa tavaralle sovittu hinta maksetaan sopimuksen mukaisissa erissä. Osamaksuksi katsotaan sopimus, jossa yksi tai useampi maksuerä eräänä maksettavaksi sen jälkeen, kun tavara on luovutettu kuluttajalle. Omistusoikeus kuluttajalle siirtyy, kun velka on suoritettu kokonaan loppuun. Lisäksi myyjällä on oikeus vaatia tavaraa takaisin kuluttajalta, mikäli ostaja laiminlyö sopimuksen mukaisen maksuerien suorittamisen (Kilpailu- ja kuluttajavirasto 2014). Esimerkiksi Nordean tarjoama rahoitussopimus auton hankintaan voidaan solmia 1-6 vuoden mittaiseksi, ja ostajalta vaaditaan lisäksi käsiraha, jonka suuruus on 20-30 % auton hankintahinnasta (Nordea 2018).

Kuluttajaluotot voivat olla joko vakuudellisia tai vakuudettomia. Lainan vakuuden tarkoituksena on velkojan aseman turvaaminen. Vaikka luotonantopäätös perustuu ensisijaisesti luoton hakijan maksukykyyn, takaisinmaksun turvaksi annettavalla vakuudella on myös tärkeä merkitys. Vakuudelliset lainat ovat yleensä suurehkoja, koska luoton kasvaessa myös luotonantajan riskit kasvavat. Tyypillisin vakuudellisen lainan tyyppi on asuntolaina, jossa hankittavaa asuntoa käytetään lainan vakuutena. Vakuuden arvon määrittely on luotonantajan tehtävä. Esimerkiksi pankeissa kiinteistön vakuusarvo määritellään vähentämällä käyvästä arvosta marginaali, jolla turvataan kiinteistön arvon aleneminen. Asuntojen lisäksi pankit hyväksyvät vakuudeksi esimerkiksi talletuksia ja osakkeita. Velalle voi hankkia myös ulkopuolisen takaajan, joka vastaa lainasta henkilökohtaisella omaisuudellaan. Kun lainan vakuutena käytetään omaisuutta, puhutaan reaali-vakuudesta. Henkilötakaus on kyseessä, kun toinen henkilö takaa lainan omaisuudellaan lainan ottajan puolesta. Valtiontakaus voidaan saada esimerkiksi opintolainaan, joka tarkoittaa sitä, että valtio toimii lainan takaajana. (Finanssivalvonta 2018.)

Vakuudettomat kuluttajaluotot perustuvat yksinomaan luotonantajan arvioon luoton hakijan maksukykyä. Koska vakuudettomien kuluttajaluottojen myöntämisessä riski luotonantajalle on suurempi kuin vakuudellisessa luotossa, ovat kustannukset luoton ottajalle vakuudellisesta luotosta suuremmat. Toisaalta vakuudettoman lainan hakeminen on helpompaa ja nopeampaa kuin vakuudellisen lainan.

Vaatimukset hakijalta vakuudettoman lainan saamiseen ovat yleensä täysi-ikäisyys, Suomen kansalaisuus, maksuhäiriötön historia ("puhtaat luottotiedot") sekä säännölliset tulot. (Talouteni.fi 2019.)

Kuluttajan maksettavaksi koituu erilaisia kustannuksia kuluttajaluoton ottamisesta. Näihin luottokustannuksiin luetaan kaikkien korkojen, kulujen ja muiden maksujen yhteismäärä. Korkojen lisäksi kuluja voi muodostua esimerkiksi luoton hakemisesta, luottosopimuksen perustamisesta, maksuvälineen käytöstä tai tilinhoidosta. Mikäli luottosopimukseen liittyy pakollisia vakuutusmaksuja tai lisäpalveluita, joita ilman luottosopimusta ei voida solmia, myös nämä kustannukset lasketaan luottokustannuksiin. (Määttä & Peltonen 2015, 484-485.)

Luottokustannuksiin ei lueta tilinhoitomaksuja, jos luoton hoitamiseen käytettävän tilin avaaminen on vapaaehtoista. Myöskään notaarimaksuja ja asiakkaan luottosopimuksen ehtojen rikkomisesta aiheutuneita kuluja ei lueta luottokustannuksiksi. (Määttä & Peltonen 2015, 486.)

Luottokustannuksille on määrätty kuluttajansuojalaissa enimmäismäärät. Luotosta perittävää korkoa ei saa sopia 20:tä prosenttia suuremmaksi. Muut luoton kustannukset eivät saa ylittää 0,01:tä prosenttia päivää kohden luoton kokonaismäärästä tai luottosopimuksen luottorajasta. Muut luottokustannukset kuin korko eivät kuitenkaan saa ylittää 150 euroa vuoden ajalta. Mikäli luotonantaja jättää noudattamatta enimmäisrajoja, kuluttaja ei ole velvollinen maksamaan lainkaan luoton korkoa tai muita kustannuksia. (Kuluttajansuojalaki 38/1978.)

Esimerkiksi 1 000 euron suuruisen pikalainan kustannukset päivää kohden saavat olla korkeintaan 0,10 euroa. Tällöin kalenterivuoden ajalta kokonaiskustannukset saavat olla korkeintaan 36,50 euroa.

Sen sijaan esimerkiksi 8 000 euron suuruisen kuluttajaluoton päiväkohtaisten kustannusten ollessa 0,80 euroa muodostuisi kalenterivuoden kokonaiskustannuksiksi 292 euroa. Tällöin luottokustannuksia leikkaavaksi rajaksi muodostuu 150 euron vuosittaisten muiden luottokustannusten raja. Luotonantaja voisi määritellä luotolle esimerkiksi 90 euron suuruisen avausmaksun ja 5 euron suuruisen kuukausittaisen tilinhoitomaksun, jolloin luottokustannukset määräytyisivät kalenterivuodelta 150 euron suuruisiksi.

2.2 Kuluttajaluottojen merkitys Suomessa

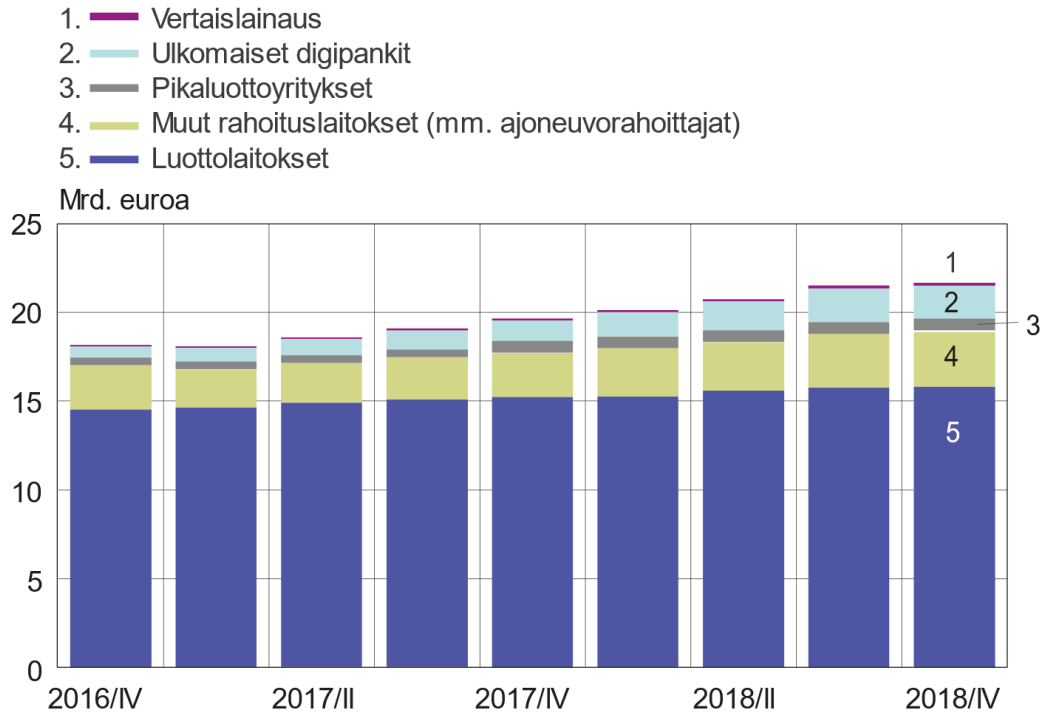
Suomen kuluttajaluottokannan kokonaisuudessaan arvioitiin olevan vuoden 2018 lopussa 21,7 miljardia euroa. Tästä summasta 27 prosenttia syntyy muista kuin Suomessa toimivien luottolaitosten myöntämistä kuluttajaluotoista. Tässä ryhmässä pikalainayhtiöiden lisäksi merkittäviä toimijoita ovat pohjoismaiset digipankit (esimerkiksi Bank Norwegian, Instabank, Resurs Bank, Collector Bank), ajoneuvorahoittajat (esimerkiksi Santander, Danske Finance, Ford Credit) ja vertaislainojen myöntäjät. (Aaltonen & Koskinen, 2019.)

Digipankeilla tarkoitetaan ruotsalaisia ja norjalaisia rajan yli lainaavia luottolaitoksia, joilla ei ole Suomessa kiinteää toimipistettä tai konttoria (Aaltonen & Koskinen, 2019). Ulkomaiset digipankit ovat siten joko Ruotsin Finanssivalvonnan (Finansinspektionen) tai Norjan Finanssivalvonnan (Finanstilsynet) valvonnan alaisuudessa. Vertaislainaus on vanha luotonantamisen muoto, jossa yksityishenkilö lainaa rahaa toiselle (Pantzar, 2016). Vertaislainoja välittävät yritykset toimivat luottoja välittävänä tahona sijoittajan ja rahaa tarvitsevan henkilön välillä.

Suomessa nostettiin toukokuussa 2019 vakuudettomia kuluttajaluottoja 290 miljoonaa euroa, joka on enemmän kuin koskaan aikaisemmin kuukauden aikana. Summa ei sisällä tililuottoja. Vakuudettomien kuluttajaluottojen kanta oli samana ajankohtana 5,4 miljardia euroa. Kasvava osa kuluttajaluotoista myönnettiin luottolaitossektorin ulkopuolisista laitoksista tai ulkomaisista rahoituslaitoksista. (Suomen Pankki, 2019.)

Suomen Pankki ylläpitää listaa Suomessa toimivista talletuspankeista, muista luottolaitoksista ja rahamarkkinarahastoista. Luottolaitossektoriin katsotaan kuuluvan tällä listalla olevat yhteisöt, joita oli tammikuun 2020 lopussa 247 kappaletta. Luottolaitossektorin ulkopuolisia toimijoita ovat muut luotonantoa harjoittavat yhteisöt, joiden kotipaikka voi olla joko Suomessa tai Suomen rajojen ulkopuolella. (Suomen Pankki, 2020.)

Taulukossa 1 on havainnollistettu suomalaisten kotitalouksien kuluttajaluottokannan kehitystä ja jakautumista eri lähteisiin. Huomionarvoista taulukossa on luottolaitossektorin ulkopuolisten toimijoiden suhteellisen osuuden kasvaminen kuluttajaluottojen kannasta.

Kuva 1. Kotitalouksien kulutusluottokanta arviolta jo lähes 22 mrd. euroa. (Aaltonen & Koskinen 2019.)

Maksuhäiriöisten suomalaisten määrä on kasvanut samalla, kun kuluttajaluottojen kanta on noussut ennätyslukemiin. Kesäkuun 2019 lopussa maksuhäiriömerkintä oli 382 700 suomalaisella. Maksuhäiriöisten henkilöiden määrä on ollut tassaissa kasvussa: vuoden 2013 lopussa maksuhäiriö oli 356 100 suomalaisella, joten alle kuuden vuoden aikana maksuhäiriöisten määrä on kasvanut lähes 27 000 henkilöllä. (Asiakastieto Group 2019.)

2.3 Pikalainat

Pikalainalle on Suomessa monta eri nimitystä. Termit pienlaina, pikalaina, pikaluotto ja luultavasti tunnetuin eli pikavippi tarkoittavat samaa asiaa. Pikalainalla tarkoitetaan lyhytaikaista, vakuudetonta kuluttajaluottoa, jonka voi nostaa sähköisesti. Pikalainat yleistyivät Suomessa 2000-luvulla, jolloin lainat nostettiin yleensä tekstiviestillä. Tarkemmat vaatimukset luottotietojen tarkastamisesta muuttivat palvelujen tarjoamisalustan internetiin, jossa tunnistautumaan pystyi pankkitunnuksilla. (Suomen Pienlainayhdistys ry.)

Pikalainayritysten osuus Suomen kuluttajaluottokannasta oli vuoden 2017 lopussa Suomen Pankin laskelmien mukaan noin 660 miljoonaa euroa. Summa

vastaa vain noin kolmea prosenttia Suomen kuluttajaluottojen kannasta. Pikalainayritysten todellista osuutta voi olla hankala arvioida, koska luottolaitossektorin ulkopuolisista toimijoista ei ole kerätty ennen vuotta 2019 tarkkaa tilastotietoa. Esimerkiksi edellä esitetty luku on laskettu Etelä-Suomen aluehallintoviraston ylläpitämän rekisterin yritysten tilinpäätöstiedoista. (Saada, 2019.)

Pikalainayritysten kannattavuus vuonna 2017 oli erinomainen. Keskimääräinen liikevoitto Etelä-Suomen aluehallintoviraston ylläpitämän listan perusteella alalla toimivilla yrityksillä oli 3,5 miljoonaa euroa. (Saada, 2019.)

Pikalainat eli pienlainat ja etenkin niiden aiheuttamat kustannukset ovat olleet Suomessa usein valtakunnallisen keskustelun kohteena. Pikalainatoiminta Suomessa alkoi vuonna 2005, ja markkina kasvoi nopeasti. Vuonna 2012 Suomessa toimi yli 80 pikalainoja tarjoavaa yritystä. Useat pienlainojen myöntäjät asettivat suuria korkoja ja luottojen hoitokustannuksia, jolloin euromääräisesti pienikin luotto aiheutti todellisuudessa velalliselle suuria kuluja. Vuonna 2012 arvioitiin keskimääräisen todellisen vuosikoron olleen 920 prosenttia. (HE 78/2012.)

Pikalainoja kritisoitiin esimerkiksi siitä, että henkilön hankalasta taloudellisesta tilanteesta pyrittiin saamaan hyötyä. Pikalainoja käytettiin usein kuittaamaan aikaisempia velkoja, joka johti velkakierteeseen. Kritiikki johti siihen, että vuonna 2013 kuluttajansuojalakia muutettiin, ja summaltaan korkeintaan 2 000 euron suuruisille pikalainoille asetettiin todelliselle vuosikorolle 50 prosentin korkokatto.

Lakiuudistus johti pienlainamarkkinoiden supistumiseen. Suomessa vuosina 2007-2013 toiminut Suomen Pienlainayhdistys ry lopetti toimintansa, ja sen toiminnanjohtajan mukaan pikalainoja tarjoavien yritysten määrä oli pudonnut noin kahteenkymmeneen. (Pelkonen, 2013.)

Toisaalta uudistus johti pyrkimykseen kiertää korkokattoa. Luotonantajat kehittivät uuden tuotteen, jota markkinoitiin nimellä joustoluotto. Joustoluotto on luottokortin tapainen velkasuhde, jossa asiakas voi nostaa haluamansa summan joustoluoton enimmäismäärän rajoissa. Joustoluottojen summat asetettiin kuitenkin yli 2 000 euron suuruisiksi, jolloin korkokattoa pystyttiin kiertämään. (Hekkala, 2016.)

Korkokaton kiertämistä varten Suomessa kehitettiin toinen lakiuudistus, joka asetti myös yli 2 000 euron suuruisille luotoille 20 prosentin korkokaton. Uusi korkokatto astui voimaan Suomessa 1.9.2019. Lakiuudistuksen jälkeen kaikkia Suomessa tarjottavia luottoja koskee korkokatto todelliselle vuosikorolle. (Kuluttajansuojalaki 38/1978.)

Kuluttajansuojalain korkokattoa koskevan sääntelyn uudistuksen on odotettu lisäävän kilpailua pienempien rahoitusyhtiöiden ja luottolaitosten välillä. Pikalainoja tarjoavat rahoitusyhtiöt joutuvat tarjoamaan asiakkailleen entistä rahamääräisesti suurempia ja pidempiaikaisia lainoja, jotta ne saavat parempaa vastinetta rahalleen. (Sortter, 2019.)

Toisaalta lakiuudistus koskee vain uusia luottoja, joten voimassa oleviin velkoihin voidaan soveltaa edelleen vanhan lainsäädännön mukaisia korkeampia korkorajoja. Lisäksi esimerkiksi 20 prosentin vuotuisella korolla 15 vuoden maksuajalla myönnetty 20 000 euron luotto kerryttää takaisin maksettavaa 65 500 euroa. Summa ylittää alkuperäisen lainapääoman yli kolminkertaisesti. Esimerkiksi Ruotsissa ja Isossa-Britanniassa on käytössä malli, joka estää luottokustannuksia ylittämästä alkuperäistä lainapääomaa. Lisäksi tietyt sivutoimisesti luotonantoa tarjoavat rahoitusyhtiöt, kuten auton ostamiseen osamaksua tarjoavat yritykset jäävät edelleen uuden sääntelyn ulkopuolelle. (Väänänen, 2019.)

Korkokaton uudistaminen voi mahdollisesti johtaa vuoden 2013 uudistuksen jälkeisen kaltaiseen pienlainayhtiöiden määrän vähenemiseen. Tarjottavien kuluttajaluottojen muuttuessa homogeenisemmäksi luotonantajien on vaikeampaa saavuttaa kilpailuetua tarjoamalla kilpailijoitaan edullisempia lainaehtoja. Kilpailun kiristyminen voi mahdollisesti johtaa siihen, että vain vakavaraisimmat luotonantajat pystyvät jatkamaan toimintaansa.

Syyskuussa voimaan astunut lakiuudistus ei kuitenkaan koske vanhoja luottosopimuksia, jotka on solmittu ennen syyskuun 2019 alkua. Uudistus ei siis välttämättä merkittävästi paranna sellaisten kuluttajien asemaa, joilla on jo entuudestaan suuri määrä luottoja ja aikaisempia takaisinmaksuongelmia. Lisäksi luoton-

antajat ovat todennäköisesti pyrkineet markkinoimaan ja myymään kuluttajaluottoja mahdollisimman paljon ennen lakiuudistuksen voimaan astumista, jotta ne ovat saaneet itselleen edukkaampien luottojen määrän maksimoitua.

Pikalainayritysten ja muiden rahoitusyhtiöiden on edelleen pystyttävä kattamaan luottoriski ja lainan nostamisesta koituvat kustannukset alentuneen korkokaton rajoissa. Kaikkein korkeimman riskin kuluttajien luottohakemuksia voidaan joutua hylkäämään enemmän, joka voi johtaa luotonantajien tulojen vähenemiseen ja mahdollisiin ongelmiin yritystoiminnan kannattavuuden suhteen.

3 Luotonantajat ja luotto prosessi

Suurin osa kuluttajista ottaa jossakin vaiheessa elämäänsä luottoa kulutusta varten. Syynä luoton ottamiseen on se, että kuluttajalla ei ole mahdollisuutta maksaa haluamaansa hyödykettä heti. Kuluttajat eivät aina pysty tai edes halua säästää tarvittavaa rahamäärää kertaostoa varten. Luoton ajatuksena on mahdollistaa tulevaisuudessa saatavista tuloista nauttiminen jo etukäteen.

Niemen (2014, 20) mukaan luotosta on tullut kuluttajalle ansiotulojen jatke. Kuluttajat voivat tasata rahavarojaan elinkaarensa aikana ottamalla luottoa hankintojen rahoittamiseen tai vaurastumiseen, mikäli luottoa käytetään sijoittamiseen tai tulonhankintaan.

3.1 Mistä kuluttajaluottoa voi hakea?

Suurin osa Suomen kuluttajaluottojen kannasta on haettu luottolaitoksista. Ne muodostavat noin kolme neljäsosaa Suomen kotitalouksien kuluttajaluottojen kannasta. Luottolaitokset ovat finanssialalla toimivia luvanvaraisia tahoja, joiden toimintaa säännellään ja valvotaan voimakkaasti. Luottolaitokset voidaan jakaa talletuspankkeihin ja luottoyhteisöihin. Ainoastaan talletuspankeilla on lupa vastaanottaa yleisöltä takaisinmaksettavia varoja, ja ainoastaan talletuspankkeihin tehdyt panot ovat talletussuojan piirissä. Talletuspankit ovat säästöpankkeja, osuuspankkeja tai osakeyhtiömuotoisia liikepankkeja (Makkonen 2016, 45). Luottoyhteisöillä tarkoitetaan luottolaitoksia, jotka voivat vastaanottaa yleisöltä muita

varoja kuin talletuksia. Luottoyhteisö saa olla yhtiömuodoltaan joko osakeyhtiö, osuuskunta tai hypoteekkiyhdistys. (Laki luottolaitostoiminnasta 610/2014.)

Kuluttajaluottoja tarjoavat Suomessa luottolaitosten lisäksi myös monet muut elinkeinonharjoittajat. Finanssivalvonnan valvonnan ulkopuolelle jäävien yritysten tulee rekisteröityä Etelä-Suomen aluehallintoviraston ylläpitämään luotonantaja- ja vertaislainavälittäjien rekisteriin. Käytännössä kyse on toimiluvan hankkimisesta, sillä rekisteröinnin yhteydessä valvojan viranomaisen tulee selvittää, onko elinkeinonharjoittajalla vaadittavat edellytykset rekisteröintiä varten. (Makkonen 2016, 49.)

Alla olevassa taulukossa 2 on havainnollistettu kuluttajaluoton kustannuksia, kun luottoa haetaan talletuspankista tai muulta elinkeinonharjoittajalta. Vertailuun on otettu Suomen talletuksien rahamäärässä mitattuna suurimman finanssiryhmän OP-ryhmän vakuudeton ja vakuudellinen kulutusluotto sekä Lainaamo Oy:n vakuudeton kulutusluotto. Lainan kustannukset ovat suuntaa-antavia, sillä lopullinen lainatarjous tehdään kuluttajan luottokelpoisuuden perusteella. Vertailuun otetun luoton määräksi valittiin 10 000 euroa ja kuukausittaiseksi maksueräksi 201 euroa.

Tuote	Laina-aika	Todellinen vuosikorko	Lainan kokonaiskustannukset
OP vakuudellinen laina	4 v 7 kk	4,80 %	11 101 €
OP vakuudeton laina	5 v 3 kk	9,60 %	12 637 €
Lainaamo vakuudeton laina	5 v	18,89 %	14 753 €

Taulukko 1. OP-ryhmän ja Lainaamo Oy:n kulutusluottotarjoukset. (OP, 2019a; Lainaamo, 2019.)

Luottolaitoksista ja muista rahoitusta tarjoavista yhtiöistä haettavien kuluttajaluottojen välillä on selvä ero lainan kustannuksissa. Luottolaitoksesta haettavan kulutusluoton kokonaiskustannukset ovat esimerkkitapauksessa vakuudettomalla kulutusluotolla noin 2 100 euroa edullisemmat. Toisaalta luottolaitossektorin ulkopuolelta voi saada pienempiä lainoja kuin talletuspankeista. Esimerkiksi OP-ryhmän pienin tarjoama kulutusluotto on 2 000 euroa, kun taas Lainaamo Oy tar-

joaa kuluttajalle luottoa 500 eurosta alkaen. Lisäksi kuluttajat, jotka eivät välttämättä saa lainaa pankista aikaisempien maksuhäiriöiden takia voivat saada luottoa luottolaitossektorin ulkopuolelta.

3.2 Kuluttajaluottoja tarjoavien tahojen valvonta

Luotonantajia valvova viranomaisena määritty sen mukaan, toimiiko luotonantaja luottolaitossektorilla vai harjoittaako se luotonantoa luottolaitossektorin ulkopuolella.

Laki Finanssivalvonnasta 878/2008 määrittelee Finanssivalvonnan tehtäväksi valvoa luotto-, vakuutus- ja eläkelaitoksia sekä muita lain mukaan sille valvottavaksi määrättyjä toimijoita. Finanssivalvonnan valvottavien toimijoiden rekisteriin kuului syyskuun 2019 lopussa 913 yhteisöä tai rahastoa. (Finanssivalvonta 2019.)

Laki eräiden luotonantajien ja luotonvälittäjien rekisteröinnistä 853/2016 määrittelee Etelä-Suomen aluehallintoviraston tehtäväksi pitää yllä rekisteriä muista luotonantajista ja vertaislainanvälittäjistä ja valvoa rekisterilain noudattamista. Luotonantaja- ja vertaislainanvälittäjärekisteriin kuului 9.9.2019 64 kappaletta kuluttajaluotonantajia ja yksi vertaislainojen välittäjä (Etelä-Suomen aluehallintovirasto 2019a).

Rekisteröinnille on määrätty tiettyjä edellytyksiä, jotka ovat:

- hakijan tulee olla oikeutettu elinkeinon harjoittamiseen Suomessa,
- hakija ei saa olla konkurssissa, ja jos hakija on luonnollinen henkilö, hän on täysi-ikäinen eikä hänen oikeustoimikelpoisuuttaan ole rajoitettu,
- hakijan tulee olla luotettava ja
- hakijalla on oltava asianmukainen tuntemus luottotoiminnasta toiminnan laajuuteen katsoen.

Kuluttajaluottojen tarjoaminen ilman rekisteröintiä on rikos, josta voidaan tuomita sakkoihin tai enintään kuuden kuukauden vankeuteen. (Etelä-Suomen aluehallintovirasto 2019b.)

Etelä-Suomen aluehallintovirasto ja Kilpailu- ja kuluttajavirasto tehtävänä on valvoa kuluttajaluottojen markkinoinnin ja niiden sopimusten lainmukaisuutta. Kuluttaja voi tehdä aluehallintovirastolle ilmoituksen, jos hän havaitsee mielestään lainvastaista kuluttajaluottojen markkinointia tai yhteisön, jonka kuluttaja epäilee tarjoavan kuluttajaluottoja ilman rekisteröintiä. Aluehallintovirasto siirtää käsiteltävän asian Kilpailu- ja kuluttajavirastolle, mikäli elinkeinonharjoittaja ei korjaa toimintaansa huomautuksen jälkeen. Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi äärimmäisessä tapauksessa asettaa elinkeinonharjoittajalle kiellon jatkaa tiettyä menettelyä tai luottojen tarjoamista. (Etelä-Suomen aluehallintovirasto 2019b.)

3.3 Luottoprosessi ja luotonantajan velvollisuuksia

Luoton ottamiseen liittyvä prosessi käynnistyy luoton tarpeen syntyisestä kuluttajalle. Luoton onnistunut markkinointi kuluttajalle johtaa asiakkaan tekemään hakemukseen ja luottoneuvottelujen käynnistymiseen. Mikäli päädytään molempia osapuolia tyydyttäviin luottosopimuksen ehtoihin, seurauksena on myönteinen luottopäätös ja luottosopimuksen laatiminen. Viimeinen luottoprosessin vaihe on reaalin vaihe eli luottovarojen maksaminen luotonhakijalle. (Niemi 2014, 55.)

3.3.1 Kuluttajaluoton markkinointi ja hyvä luotonantotapa

Kuluttajaluottojen mainonnasta on säädetty kuluttajansuojalain kohdassa 7:8 §. Mikäli kuluttajaluoton mainoksessa esitetään luoton korko tai muu luoton kustannuksia kuvaava tieto, on samassa mainoksessa oltava myös muut lain vaatimat tiedot. Nämä ovat luoton korko ja muut luottokustannukset, luoton määrä tai luottoraja, luottosopimuksen kesto, hyödykkeen käteishinta, mikäli luottoa tarjotaan tietyn hyödykkeen rahoitukseen sekä luoton ja luottokustannusten yhteismäärä ja maksuerien määrä. (Kuluttajansuojalaki 38/1978.)

Kuluttaja-asiamiehen linjauksessa Kuluttajaluottojen tarjoaminen mainitaan, että markkinoinnissa annettavat tiedot on annettava selkeästi, näkyvästi ja tiiviisti. Kuluttajan tulee saada selkeä käsitys tarjottavan luoton ominaisuuksista. Esimerkiksi televisiomainonnassa lyhyen aikaa tai pienellä kirjasinkoolla näkyvät tiedot rikkovat vaatimuksia. Verkkomainonnassa taas luottoa koskevat tiedot tulee esittää yhtenä kokonaisuutena sen sijaan, että tietoja ilmoitettaisiin eri puolilla verkkosivua. (Kilpailu- ja kuluttajavirasto 2017.)

Kuluttajaluottoja tarjoavien elinkeinonharjoittajien tulee noudattaa hyvää luotonantotapaa. Tiivistetysti tämä tarkoittaa vastuullista toimintaa kaikissa luottosuhteen vaiheissa mainonnasta luottosopimuksen tekemiseen ja ongelmatilanteissa toimimiseen asti. Hyvästä luotonantotavasta on useita tarkennuksia. Painostus tai asiaton houkuttelu luoton mainonnassa on kiellettyä, eli asiakkaan harkintakykyä ei saa pyrkiä heikentämään. Luoton myöntämisen käyttäminen pääasiallisena markkinointikeinona on kiellettyä, mikäli markkinoidaan muita kulutushyödykkeitä. Kuluttajalle on annettava riittävästi tietoa selkeällä tavalla myös muista kuin vakimuotoisista tiedoista, mikäli se on tarpeellista. Tähän kuuluu myös kuluttajan luottokelpoisuuden arviointi. Lisäksi mahdollisissa maksuviivästystilanteissa kuluttajalle on annettava neuvoja siitä, mitä hänen kannattaa tehdä välttääkseen maksuvaikeudet. Myös kuluttajalle vastaamatta jättäminen katsotaan hyvän luotonantotavan rikkomiseksi. (Kilpailu- ja kuluttajavirasto 2017.)

3.3.2 Lainahakemuksen tekeminen

Kuluttajan valittua haluamansa rahoituslaitoksen kuluttajaluottoaan varten, hän täyttää lainahakemuksen. Nykyisin lainahakemukset tehdään pääasiassa sähköisessä muodossa. Lainahakemusta tehdessä tulee tunnistautua sähköisesti. Tämä johtuu luotonantajan velvollisuudesta todentaa kuluttajan henkilöllisyys, josta on säädetty kuluttajansuojalaissa. Henkilöllisyyden todentaminen tehdään kahdesta syystä: ensinnäkin pyritään välttämään tilanne, jossa luottoa nostettaisiin oikeudetta toisen henkilön nimiin. Toinen tarkoitus on rikollisuuden, etenkin rahanpesun estäminen. (Makkonen 2016, 105-106.)

Lainahakemuksessa pyydetään useimmiten kuluttajaa kertomaan omasta elämäntilanteestaan. Pyydettäviä tietoja ovat esimerkiksi työsuhteen muoto, tulo- taso, aikaisempien luottojen määrä, ja luoton käyttötarkoitus. Tarkoituksena on arvioida asiakkaan luottokelpoisuutta ja tuntea tämän taloudellinen asema. Kuluttajansuojalaki määrittelee myös luottokelpoisuuden arvioinnin luotonantajan pakolliseksi velvollisuudeksi. Makkonen (2016, 115) on listannut luottokelpoisuuden arvioinnille kolme tehtävää:

1. luotonantajan luottoriskin hallinta
2. riittävän asiakkaansuojan takaaminen

3. väärinkäytösten estäminen.

3.3.3 Luottoneuvottelut

Luottihakemuksen saavuttua luotonantajalle aloitetaan luottoneuvottelut. Käytännössä nykyisin kuluttajaluottojen solminnassa varsinaisia luottoneuvotteluja ei käydä, vaan lainahakemus toimii luottopäätöksen perustana. Kohtaaminen luotonantajan ja luotonhakijan välillä on tavanomaista, jos haetaan suuria luottoja kuten asunto- tai yritysluottoja. Luottoneuvottelut ovat luonteeltaan vuoropuhelua osapuolten välillä, jossa varsinaista sitoutumista ei vielä tapahdu. (Niemi 2014, 70.)

3.3.4 Luottosopimuksen tekeminen

Luottoprosessin tärkein vaihe on tehdä luottosopimus. Luotonantajan tulee täyttää kuluttajansuojalain vaatima tiedonantovelvoite toimittamalla kuluttajalle ennen luottosopimuksen tekemistä Vakiomuotoiset eurooppalaiset kuluttajaluottotiedot-lomake (Liite 1). Lomakkeella tulee antaa kuluttajalle tiedot luotonantajasta, luoton ominaisuuksista, luototettavasta hyödykkeestä, sopimusrikkomuksen seuraamuksista sekä kuluttajalla lain nojalla kuuluvista oikeuksista. (Niemi 2014, 79.)

Luottosopimuksen laatiminen on luotonantajan tehtävä. Luottosopimus tulee toimittaa kuluttajalle kirjallisesti tai sähköisesti siten, että se voidaan tallentaa muuttumattomana. Sähköisten luottosopimusten tekeminen on yleistynyt, kun luottoprosessi on siirtynyt internetissä tehtäväksi. Kuluttajaluottosopimus ei voi olla vaamuotoinen, ja siinä tulee mainita seuraavat seikat:

1. tiedot luottosopimuksen osapuolista
2. tiedot ennen luottosopimuksen tekemistä annettavista tiedoista (vakimuotoiset eurooppalaiset kuluttajaluottotiedot)
3. sopimuksen muut ehdot
4. tiedot peruuttamisoikeuden käyttämisen edellytyksistä
5. tiedot luottosopimuksen irtisanomisesta ja muusta päättämisestä
6. tiedot oikeussuojakeinoista ja valvontaviranomaisesta (Määttä & Peltonen 2015, 510.)

Huomionarvoista luottosopimuksen laatimisessa on se, että hyvä luotonantotapa velvoittaa luotonantajaa toimimaan vastuullisesti koko luottoprosessin ajan aina kuluttajaluoton markkinoinnista takaisinmaksuun asti. Luotonantajan lojaliteettivelvoite ei siis pääty luottosopimuksen tekemiseen, vaan kuluttajaa tulee ohjeistaa ja avustaa myös mahdollisissa maksuvaikeus tai -kyvyttömyystilanteissa.

4 Lainavertailua tarjoavat yritykset

Opinnäytetyön empiirinen osa käsittelee lainavertailua tarjoavia yrityksiä. Empiiristä osuutta varten kartoitetaan Suomessa toimivia merkittävimpiä lainavertailupalveluiden tarjoajia. Tässä luvussa kuvataan lainavertailuyritysten toimintaa, selvitetään merkittävimpiä palveluita ylläpitävät yritykset, kuvataan niiden tärkeimpiä taloudellisia lukuja sekä käsitellään niiden oikeudellista asemaa.

4.1 Toiminnasta yleisesti

Lainavertailun palveluna on mahdollistanut pankkien ja muiden luotonantajien toiminnan muuttuminen sähköiseksi. Suomalaiset pankit ovat olleet jopa globaalisti edelläkävijöitä sähköistymisessä, sillä OP-ryhmä avasi Euroopassa ensimmäisenä käyttäjilleen verkkopankin ja maailmanlaajuisesti se oli toinen verkkopankki (OP 2019b). Sähköistyminen on tarjonnut lukuisille erilaisille luotonantajille mahdollisuuden kannattavaan toimintaan, kun luoton hakeminen ja myöntäminen ei ole sidottu paikkaan, kellonaikaan tai edes maiden välisiin rajoihin. Lainavertailuyritykset ovat perustaneet liiketoimintamallinsa sille pohjalle, että monet eri tahot tarjoavat kuluttajaluottoja ja asiakkaan valintaa eri luotonantajien joukosta pyritään helpottamaan.

Palvelun toimintatapa on yksinkertainen ja palvelua tarjoavalle yritykselle prosessi on melko kevyt. Kuluttajaa pyydetään täyttämään lainavertailuyrityksen verkkosivuilla hakemansa luoton määrä ja sopivan suuruinen maksuerä. Asiakkaan tulee tunnistautua sähköisesti esimerkiksi verkkopankkitunnuksilla. Lainahakemuksessa vaaditaan lisäksi tietoja kuluttajan taloudellisesta asemasta, joka vaikuttaa kuluttajan henkilökohtaisen luottotarjouksen hintaan. Valmis lainahakemus toimitetaan lainavertailijan puolesta yrityksen yhteistyökumppaneille eli luo-

tonantajille, ja hyväksytystä lainahakemuksesta ja saadusta tarjouksesta ilmoitetaan asiakkaalle sähköpostilla, tekstiviestillä tai puhelimitse. Viimeiseksi asiakas voi halutessaan allekirjoittaa luotonantajalta saadun luottosopimuksen, ja haluttu rahasumma maksetaan asiakkaan tilille. Alla olevassa kaaviossa 1 on kuvattu prosessi lainahakemuksesta rahojen maksamiseen asti.

Kaavio 1. Lainavertailuyrityksen tarjoaman palvelun prosessi.

Yhteistyökumppanit

Lainavertailupalvelut ilmoittavat tyypillisesti verkkosivuillaan yhteistyökumppaneidensa lukumääräksi toimijan mukaan noin 20-30 kappaletta. Palvelut eroavat toisistaan siinä, miten ne ilmoittavat asiakkaalleen yhteistyökumppaninsa. Esimerkiksi rahalaitos.fi-lainavertailupalvelu ilmoittaa yhteistyökumppaninsa verkkosivuillaan (Kuva 1), mutta monet palvelut eivät ilmoita kuluttajalle lainkaan luotonantajia, joiden kanssa ne tekevät yhteistyötä.

Kuva 2. Rahalaitos.fi-lainavertailupalvelun yhteistyökumppanit. (Rahalaitos 2019.)

Rahalaitos-palvelun verkkosivuilla on listattu yhteensä 29 luotonantajaa, joiden välillä asiakas voi vertailla luottoja. Näistä 14 kappaletta on suomalaisia, 9 kappaletta ruotsalaisia, 3 kappaletta norjalaisia sekä 3 kappaletta Pohjoismaiden ulkopuolelle rekisteröityjä. Suomeen rekisteröidyistä luotonantajista 11 kappaletta on Etelä-Suomen aluehallintoviraston rekisterissä ja loput kolme Finanssivalvonnan valvonnan alaisia. Rahalaitos.fi-palvelun luotonantajien jakautumista eri valtioiden välille on havainnollistettu taulukossa 3.

Suomi	Ruotsi	Norja	Muut
Euroloan Lainaamo Saldo Ostosraha Credigo MyLender Ferratum Money ja Business Laina.fi Surimo Yritysluotto.fi Kaarna Fellow Finance Tuohi Businesscredit	Nordax Avida Svea Ekonomi Halino Collector Bank Credento Balanzia Resurs Bank Qred	Brabank Komplett Bank Instabank	Bigbank MasterCard AXA

Taulukko 2. Rahalaitos.fi-palvelun yhteistyökumppaneiden jakautuminen eri maiden välillä.

Rahalaitos.fi-palvelun yhteistyökumppaneista alle puolet on suomalaisia. Huomionarvoista on Pohjoismaisten digipankkien osuus luotonantajista. Kuten opinnäytetyön sivuilla 11-12 on esitetty, suomalaisten nostamien kuluttajaluottojen kannasta Pohjoismaisten digipankkien osuus on viime vuosina kasvanut merkittävästi. On siis loogista, että myös lainavertailupalveluiden yhteistyökumppaneissa merkittävän osuuden muodostavat ruotsalaiset ja norjalaiset digipankit.

4.2 Suomessa toimivia lainavertailuyrityksiä

Yksi opinnäytetyön tavoitteista oli kartoittaa, millaisia lainavertailuyrityksiä Suomessa toimii. Opinnäytetyötä varten tehtiin internet-hakuja hakusanoilla ”lainavertailu” ja ”lainojen kilpailutus” ja valittiin saaduista tuloksista osuvimpia. Lainavertailupalvelujen verkkosivuilta etsittiin palvelua ylläpitävä yritys (”luotonvälittäjä”). Tämän jälkeen haettiin Suomen Asiakastieto Oy:n tietokannasta yritysten uusimman tilinpäätöksen osoittama liikevaihto sekä liike-tulos euromääräisenä. Taulukkoon 4 laskettiin yritysten liike-tulos prosentteina (liike-tulos / liikevaihto) sekä listattiin yrityksen ylläpitämät lainavertailusivustot.

Luotonvälittäjä	Eone Oy	Freedom Rahoitus Oy	LVS Brokers Oy	Lendo Oy
Liikevaihto 1000 Eur	11 950	9 947	8 922	7 786
Liiketulos 1000 Eur	5 538	1 568	-280	-552
Liiketulos %	46,3 %	15,8 %	-3,1 %	-7,1 %
Lainavertailupalveluja	Rahalaitos.fi Lainamaailma.fi Lantti.fi Easyfinance.fi Etulainaa.fi	Zmarta.fi Freedomrahoitus.fi Lantti.fi Easyfinance.fi Etulainaa.fi	Omalaina.fi Vertaalainaa.fi Oivalaina.fi	Lendo.fi

Luotonvälittäjä	Etua Oy	Nethos Oy	Vertaa Ensin Suomi Oy	Oy Salus Group Ab
Liikevaihto 1000 Eur	2 640	1 100	474	-
Liiketulos 1000 Eur	783	372	-1243	1 597
Liiketulos %	29,7 %	33,8 %	-262,2 %	-
Lainavertailupalveluja	Etua.fi	Raha.fi	Vertaaensin.fi Lantti.fi Easyfinance.fi Etulainaa.fi	Rahoitu.fi Lainuri.fi Lantti.fi Easyfinance.fi Etulainaa.fi

Luotonvälittäjä	Sambla Oy	Sortter Oy
Liikevaihto 1000 Eur	-	-
Liiketulos 1000 Eur	-	-
Liiketulos %	-	-
Lainavertailupalveluja	Sambla.fi	Sortter.fi

Taulukko 3. Merkittävimpiä suomalaisia lainavertailua tarjoavia yrityksiä.

Opinnäytetyötä varten käytiin läpi yhteensä 18 eri lainavertailusivustoa, jotka toimivat yhteensä kymmenen eri yrityksen alaisuudessa. Sivustoja käytiin läpi 18 kappaletta, koska opinnäytetyötä tehdessä havaittiin tässä vaiheessa internet-hakujen alkavan toistaa itseään eivätkä hakutulokset vastanneet enää opinnäytetyötä varten läpikäytävien palvelujen luonnetta.

Osan yrityksistä, kuten Lendo Oy:n ja Etua Oy:n havaittiin hakujen perusteella ylläpitävän vain yhtä lainavertailusivustoa. Osan yrityksistä, kuten Eone Oy:n ja Freedom Rahoitus Oy:n taas havaittiin ylläpitävän useita eri sivustoja. Lainavertailupalvelut Lantti.fi, Easyfinance.fi ja Etulainaa.fi ilmoittivat verkkosivuillaan toimivansa peräti neljän eri yrityksen alaisuudessa. Kyseisiä lainavertailupalveluita ylläpitää erillinen mainostoimisto Summarum Media Oy, joka välittää lainahakemukset varsinaisille lainavertailupalveluja ylläpitäville yrityksille. Nämä yritykset taas välittävät täytetyt lainahakemukset luotonantajille. Toisin sanoen Eone Oy, Freedom Rahoitus Oy, Vertaa Ensin Suomi Oy ja Oy Salus Group Ab hankkivat osan asiakkaistaan ulkopuolisen mainostoimiston ylläpitäältä sivustolta. Kuluttajan kannalta useiden toimijoiden kytkeytyminen luottoprosessiin voi mahdollisesti aiheuttaa sekaannusta tai hankaluuksia esimerkiksi ongelmatilanteita selvittäessä.

Suomen Asiakastieto Oy:n tietopalvelun perusteella kaikki paitsi yksi opinnäytetyötä varten kartoitetuista luotonvälittäjistä toimivat toimialalla Muu rahoitusta palveleva toiminta pl. vakuutus- ja eläkevakuutustoiminta (66190). Poikkeuksen muodostaa Nethos Oy, joka on rekisteröitynyt toimialalle Muu mainospalvelu (73119). (Suomen Asiakastieto 2019.)

Opinnäytetyötä varten havainnoitujen yritysten keskimääräinen liikevaihto on noin 6 117 000 euroa. Keskimääräinen liiketulos taas on noin 973 000 euroa, joka vastaa 15,9 prosenttia liikevaihdosta. Prosentuaalisesti korkeimman liiketuloksen uusimpien saatavilla olleiden tilinpäätöstietojen perusteella teki Eone Oy ja matalimman Vertaa Ensin Suomi Oy. Sambla Oy:n ja Sortter Oy:n julkisia tilinpäätöstietoja ei ollut lainkaan saatavilla, joka johtuu siitä, että yritykset on perustettu vastikään. Yritys- ja yhteisötietojärjestelmän tietokannan hakujen perusteella Sortter Oy on perustettu marraskuussa 2018 ja Sambla Oy joulukuussa

2017. Oy Salus Group Ab:n tilinpäätöstietojen perusteella yrityksellä ei ollut lainkaan liikevaihtoa, mutta liiketulos oli lähes 1,6 miljoonaa euroa. Tämä voi johtua esimerkiksi siitä, että kyseessä on ns. holding- eli hallintayhtiö, jonka varsinainen liiketoiminta tapahtuu toisen yhtiön alaisuudessa.

4.3 Luotonvälittäjän velvollisuudet ja asema

Kuluttajansuojalain luku 7 käsittelee kuluttajaluottoja, ja luvun 7 § määrittelee luotonvälittäjän. Luotonvälittäjiä ovat muut elinkeinonharjoittajat kuin luotonantajat, jotka esittelevät tai tarjoavat kuluttajille luottosopimuksia taikka muutoin avustavat kuluttajia luottosopimuksen tekemisessä tai tekevät luotonantajan puolesta luottosopimuksia kuluttajan kanssa. Osa luotonvälittäjistä harjoittaa luotonvälitystä sivutoimisesti päätoimensa ohella, jolloin kuluttajansuojalain mukaan kyseessä on sivutoiminen luotonvälittäjä. Kaikki kuluttajansuojalain määräykset eivät koske sivutoimisia luotonvälittäjiä. Sivutoimisia luotonvälittäjiä ovat esimerkiksi rahoitusyhtiöiden lukuun toimivat huonekalu- tai autokauppiat. (Kuluttajansuojalaki 38/1978.)

Kuluttaja-asiamies on lausunnossaan Kuluttajaluottojen tarjoaminen määritellyt tarkemmin luotonvälittäjän vastuulle kuuluvia velvollisuuksia. Näitä ovat muun muassa tiedonantovelvollisuudesta huolehtiminen kuluttajaluottoa mainostettaessa ja ennen luottosopimuksen solmimista, hyvän luotonantotavan noudattamisesta huolehtiminen, luoton ottajan luottokelpoisuuden arvioiminen, luoton ottajan henkilöllisyyden todentaminen, korkokattoa koskevan sääntelyn noudattaminen sekä luottosopimusta koskevien sääntöjen noudattaminen. Keskeisimmäksi luotonvälittäjän velvollisuudeksi kuluttaja-asiamies on nostanut kuluttajaluottojen mainonnassa annettavien tietojen ilmoittamisen. Opinnäytetyön luvussa 3.2.1 käsitellään mainontaa koskevaa sääntelyä. (Kilpailu- ja kuluttajavirasto 2017.)

Tällä hetkellä Suomessa luotonvälittäjänä toimiminen ei vaadi toimilupaa tai rekisteröintiä, koska luotonvälittäjä ei itse myönnä luottoa. Siten luotonvälittäjät eivät suoraan ole Finanssivalvonnan tai Etelä-Suomen aluehallintoviraston valvonnan alaisuudessa.

4.4 Ovatko lainavertailuyritykset luotonvälittäjiä?

Lainavertailuyritykset ovat internetissä toimivia rahoitustuotteiden vertailupalveluita. Niiden toiminta perustuu rahoituksen hakemisen sähköistymiseen ja tarjolla olevien luottojen valikoiman kasvamiseen. Asiakkaan palvelusta saama hyöty voi olla joko ajallista tai taloudellista. Lainavertailuyritykset mahdollistavat kuluttajille useiden luotonantajien vertailun yhdellä lainahakemuksella. Toisaalta yritysten juridinen asema on toistaiseksi epäselvä ja kuluttajan voi olla haasteellista ymmärtää eri tahoja, jotka osallistuvat luoton hakemisprosessiin lainavertailuyritystä käyttäessä.

Lainavertailupalveluiden yleistymisen viime vuosina on ollut todella nopeaa. Esimerkiksi Yleisradion toukokuussa 2019 julkaiseman lainavertailuyrityksiä koskevan artikkelin perusteella palvelua tarjoavia verkkosivuja on perustettu viime vuosina useita kymmeniä. Samassa artikkelissa mainitaan lainavertailua olevien yritysten olevan luotonvälittäjiä. (Ali-Hokka 2019.)

Suomen Yrittäjät ry on antanut vuonna 2016 oman lausuntonsa liittyen kuluttaja-asiamiehen Kuluttajaluottojen tarjoaminen -linjauksen luonnokseen. Lausunnossa kehoitetaan kuluttaja-asiamiestä selvittämään seikkaperäisemmin, mikä on luotonvälittäjän oikeusasema ja mitkä velvollisuudet koskevat luotonvälittäjiä ja sivutoimisia luotonvälittäjiä. Erityisesti lausunnossa kiinnitetään huomiota siihen, että pienet verkkokauppatoimijat eivät mahdollisesti hahmota luotonvälittäjiä koskevaa sääntelykokonaisuutta. (Suomen Yrittäjät ry 2016.)

Opinnäytetyön tekemisen aikaan oli ilmeistä, että lainavertailuyritysten asema oli epäselvä. Kuluttajansuojalaki tai Kilpailu- ja kuluttajavirasto eivät antaneet yksiselitteistä vastausta siihen, katsotaanko lainavertailua tarjoavat yritykset luotonvälittäjiksi. Opinnäytetyötä varten otettiin yhteyttä Kilpailu- ja kuluttajavirastoon ja pyydettiin selvitystä lainavertailijoiden asemaan.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston asiantuntijan, lakimies Annina Huolmanin mukaan kuluttaja-asiamiehellä on vireillä joitakin tapauksia, jotka koskevat vertailusivustoja. Vertailua tarjoavien yritysten toiminnan arviointi on kuitenkin hänen mukaansa hyvin varhaisessa vaiheessa voimassa olevan sääntelyn valossa. Tärkeä seikka asian käsittelyssä on se, että kuluttajansuojalain esitöissä luotonvälittäjän

käsite on tarkoitettu laajaksi (HE 24/2010 vp, s. 30). Tämän takia yksikin luotonvälittäjän määritelmän kriteerien täytyminen (esimerkiksi luottojen esittely tai sopimuksen tekemisessä avustaminen) voi johtaa siihen, että yritystä pidetään luotonvälittäjänä. (Huolman, 2019.)

Opinnäytetyön kirjoittamisen ajankohtana lainavertailuyritysten asema oli siis vielä toistaiseksi epäselvä. Tulevaisuudessa Kilpailu- ja kuluttajaviraston julkaisemat ratkaisut tai kiellot antavat mahdollisesti tarkemman selvyyden lainavertailijoiden juridiseen asemaan. Asiantuntijan antaman selvityksen ja hallituksen esityksessä 24/2010 mainitun luotonvälittäjän laajan käsitteen perusteella on kuitenkin tulkittavissa, että lainavertailijoita voidaan selvästi pitää luotonvälittäjänä.

5 Empiirinen osuus

Opinnäytetyön empiirinen osuus koostuu käytettyjen tutkimusmenetelmien selittämisestä, aineiston läpikäynnistä ja saatujen tulosten analysoinnista. Osuudessa arvioidaan myös opinnäytetyön luotettavuutta.

5.1 Tutkimusmenetelmät ja aineiston keruu

Opinnäytetyön tutkimus on otteeltaan kvalitatiivinen eli laadullinen. Ideana laadullisessa tutkimuksessa on ymmärtää, tulkita ja mallintaa tutkittavaa ilmiötä. Ilmiön ymmärtämiseen ja mallintamiseen tarvitaan viitekehys, jonka kautta ilmiöstä saatuja havaintoja tarkastellaan. Opinnäytetyössä tutkittavan ilmiön eli lainavertailua harjoittavien yritysten toiminnan viitekehys on kuvattu opinnäytetyön luvuissa 2-4. (Pitkäranta 2014, 27.)

Opinnäytetyössä käsiteltävästä ilmiöstä eli lainavertailupalveluista on toistaiseksi olemassa hyvin vähän tutkimustietoa ja tietoa ilmiöstä on hankalaa saada. Opinnäytetyön tarkoitus on kartoittaa lainavertailupalveluita ja saada niiden toiminnasta yleinen käsitys sen sijaan, että haluttaisiin paneutua tutkittavaan ilmiöön syvällisesti. Edellä esitetyitten seikkojen takia opinnäytetyön empiirisessä osuudessa päädyttiin havainnointiin aineistonkeruun menetelmänä. Sarajärvi ja Tuomi (93, 2018) ovat esittäneet, että havainnointi yhdessä muiden aineistonkeruume-

netelmien kanssa voi olla hyvin hedelmällistä. Tämän takia opinnäytetyössä päädyttiin tukemaan havainnoimalla saatavaa aineistoa pyytämällä kommentteja asiantuntijoilta.

Aineiston keruu suoritettiin täyttämällä lainahakemus kymmenessä eri lainavertailupalvelussa. Palvelut valittiin siten, että jokaisen luvussa 4.2 esitetyn yrityksen palvelua omistamaa palvelua käytettiin. Lainahakemuksen täyttämisen yhteydessä havainnoitiin sitä, millä tavoin lainavertailupalvelut eroavat käytännössä toisistaan.

5.2 Lainahakemusten täyttäminen

Lainahakemusten täyttämistä varten opinnäytetyötä tehdessä oli päätettävä haettavan kuluttajaluoton yksityiskohdat ja lainan hakijan taloudellisia tietoja koskevat yksityiskohdat. Haettavan kuluttajaluoton suuruudeksi valikoitui 10 000 euroa ja laina-ajaksi kuusi vuotta. Kyseisiin lukuihin päädyttiin siksi, että lainavertailupalvelujen verkkosivuilla toistui esimerkkilaskelmissa 10 000 euron suuruinen kuluttajaluotto 5-8 vuoden pituisella laina-ajalla. Opinnäytetyötä varten pyrittiin lisäksi valitsemaan haettavan kuluttajaluoton suuruus siten, että se vastaisi keskimääräisen hakijan taloudellisen tilanteen mahdollistamaa maksukykyä. Tästä syystä haettavan kuluttajaluoton suuruus valikoitui lähemmäksi tarjolla olevien luottojen ala- kuin ylärajaa.

Lainahakemusta tehdessä jokaisella lainavertailupalvelun sivustolla vaadittiin suuri määrä tietoja hakijasta ja tämän taloudellisesta asemasta. Tunnistautumisen yhteydessä vaadittiin hakijan henkilötunnus, osoitetiedot, puhelinnumero sekä voimassa oleva sähköpostiosoite. Muita hakijasta vaadittuja taustatietoja olivat siviilisääty, lasten lukumäärä, koulutusaste ja tiedot asevelvollisuuden suorittamisesta. Työsuhteesta kysytyjä tietoja olivat ammattinimike, työnantajan nimi, työsuhteen muoto sekä ammattiryhmä. Kysytyjä taloudellisia tietoja olivat vuosittaiset ja kuukausittaiset palkkatulot ennen ja jälkeen verojen vähennyksen, asumismuoto ja kuukausittaiset asumismenot, mahdolliset muut tulot ja menot sekä tiedot muusta omistetusta omaisuudesta. Lisäksi hakijalta vaadittiin tietoja aikaisempien lainojen määrästä ja siitä, minkälaisista lainoista on kyse. Lisäksi

jokaisella lainavertailusivustolla vaadittiin lainahakemukseen hakijan tilinumero sekä tieto siitä, mihin haettua kuluttajaluottoa tullaan käyttämään.

Lainahakemukseen vaaditut tiedot päädyttiin täyttämään opinnäytetyön tekijän omilla tiedoilla. Tähän päädyttiin kahdesta syystä: ensinnäkin lainahakemukset pystyttäisiin täyttämään mahdollisimman totuudenmukaisesti ja toiseksi haetun kuluttajaluoton suuruuden arvioitiin vastaavan summaa, jota tietoja vastaava henkilö voisi tyypillisesti hakea. Lainahakemuksiin ilmoitetut tiedot olivat noin 25-vuotiaan yksin vuokralla asuvan miehen, joka on vakituudessa työsuhteessa taloushallinnon tehtävissä. Aikaisemmiksi lainoiksi ilmoitettiin opintolaina, vuosittaisten tulojen suuruusluokaksi noin 30 000 euroa ja haetun kuluttajaluoton käyttökohteeksi kulutus.

Yhdessäkään lainavertailupalvelun kautta tehdyssä lainahakemuksessa ei vaadittu kopiota työsopimuksesta, palkkakuiteista tai muista dokumenteista. Sen sijaan saatujen tarjousten yhteydessä mainittiin vaadittavat lisädokumentit, joita olivat joko työsopimus tai viimeisin palkkakuitti.

5.3 Saadut lainatarjoukset

Kaikista opinnäytetyötä varten käytetystä kymmenestä lainavertailupalvelusta saatiin vastaus hyvin nopeasti. Saadut lainatarjoukset saatiin korkeintaan muutamissa minuuteissa, vaikka kaikilla sivustoilla ilmoitettiin tarjousten tulevan korkeintaan 24 tunnin sisällä. Esimerkiksi Sambla.fi-lainavertailupalvelussa ilmoitettiin, että jotkut luotonantajat saattavat ottaa hakemuksen manuaaliseen käsittelyyn, jonka takia tarjouksen saaminen voi kestää jopa 24 tuntia. Opinnäytetyötä tehdessä ei havaittu kuitenkaan yhdenkään tarjouksen saapuneen myöhemmin kuin muutaman minuutin sisällä hakemuksen täyttamisestä. Tehdyt lainahakemukset siis käsiteltiin ja joko hyväksyttiin tai hylättiin kaikkien luotonantajien toimesta automaattisesti.

Kaikki lainavertailupalveluiden ilmoittamat luotonantajilta saadut lainatarjoukset on listattu alla olevaan taulukkoon eriteltynä palveluittain.

Rahalaitos.fi

Luotonantaja	Tarjous	Laina-aika	Kk-erä	Nimelliskorko	Tod. vuosikorko
Brabank	10 000 €	6 vuotta	193 €	10,12 %	12,05 %
Instabank	10 000 €	6 vuotta	231 €	18,24 %	21,55 %
Credigo	1 000 €	5 vuotta	29 €	19,00 %	28,11 %

Omalaina.fi

Luotonantaja	Tarjous	Laina-aika	Kk-erä	Nimelliskorko	Tod. vuosikorko
Instabank	10 000 €	6 vuotta	234 €	18,74 %	22,15 %
Bank Norwegian	10 000 €	6 vuotta	241 €	19,99 %	23,07 %
POP Pankki	6 000 €	6 vuotta	146 €	18,50 %	22,64 %

Lendo.fi

Luotonantaja	Tarjous	Laina-aika	Kk-erä	Nimelliskorko	Tod. vuosikorko
Instabank	10 000 €	6 vuotta	231 €	18,24 %	21,55 %
Easycredit	1 000 €	5 vuotta	30 €	19,95 %	28,11 %
Credigo	1 000 €	5 vuotta	30 €	19,95 %	28,11 %
Lainaamo	500 €	4 vuotta	16 €	20 %	30,02 %
Fellow Finance	500 €	4 vuotta	16 €	20 %	30,02 %

Etua.fi

Luotonantaja	Tarjous	Laina-aika	Kk-erä	Nimelliskorko	Tod. vuosikorko
Instabank	10 000 €	6 vuotta	239 €	ei ilmoitettu	22,15 %
Credigo	1 000 €	5 vuotta	29 €	ei ilmoitettu	28,11 %

Sortter.fi

Luotonantaja	Tarjous	Laina-aika	Kk-erä	Nimelliskorko	Tod. vuosikorko
POP Pankki	4 000 €	5 vuotta	110 €	18,50 %	24,05 %
EasyCredit	1 000 €	5 vuotta	29 €	19,95 %	28,11 %
Credigo	1 000 €	5 vuotta	29 €	19,95 %	28,11 %
Credit24	1 000 €	3 vuotta	40 €	19,92 %	29,97 %
Fellow Finance	500 €	4 vuotta	16 €	20 %	29,79 %
Lainaamo	500 €	4 vuotta	16 €	20 %	29,79 %

Sambla.fi

Luotonantaja	Tarjous	Laina-aika	Kk-erä	Nimelliskorko	Tod. vuosikorko
Instabank	10 000 €	6 vuotta	238 €	18,74 %	22,15 %

Rahoitu.fi

Luotonantaja	Tarjous	Laina-aika	Kk-erä	Nimelliskorko	Tod. vuosikorko
Credigo	1 000 €	5 vuotta	29 €	ei ilmoitettu	28,11 %

Vertaaensin.fi

Luotonantaja	Tarjous	Laina-aika	Kk-erä	Nimelliskorko	Tod. vuosikorko
Credigo	1 000 €	5 vuotta	29 €	19,95 %	28,11 %

Taulukko 4. Saadut lainatarjoukset eriteltynä palveluittain.

Zmarta.fi-palvelun kautta tehdyllä lainahakemuksella ei saatu yhtäkään kappaletta lainatarjouksia. Raha.fi-palvelua käyttäessä taas havaittiin, että palvelussa avattu lainahakemus oli viimeisteltävä ja lähetettävä jonkin toisen lainavertailupalvelun kautta. Palvelu ei siis tarjonnut todellisuudessa lainojen vertailua vaan markkinoi muiden yhtiöiden lainavertailupalveluja. Tämä selittää myös sen, miksi palvelua ylläpitävän Nethos Oy:n kaupparekisterin mukainen toimiala poikkesi muista opinnäytetyötä varten selvitettyjen yritysten toimialoista.

Lainatarjouksia saatiin yhteensä 22 kappaletta. Tarjouksista seitsemän kappaletta eli 32 prosenttia vastasi hakemuksessa alun perin haettua eli 10 000 euron suuruista, kuuden vuoden takaisinmaksuajan kuluttajaluottoa. Halutun suuruista kuluttajaluottoa tarjosivat Brabank, Bank Norwegian ja Instabank. Instabankilta saatiin lainatarjous 10 000 euron suuruudesta kuluttajaluotosta peräti viiden eri lainavertailupalvelun (Rahalaitos, Omalaina, Lendo, Etua ja Sambla) kautta. Brabankilta saatiin lainatarjous Rahalaitos-palvelusta ja Bank Norwegianilta Omalaina-palvelusta. Alun perin haetun 10 000 euron suuruista lainatarjouksista selvästi edullisin saatiin Brabankilta, ja kyseinen lainatarjous saatiin Rahalaitos-lainavertailupalvelun kautta. Esimerkiksi Brabankin tarjoaman kuluttajaluoton kokonaiskustannuksiksi muodostuisi noin 13 896 euroa, kun taas samasta lainavertailupalvelusta saadun Instabankin tarjoaman kuluttajaluoton vastaava kustannus olisi noin 16 632 euroa.

Lisäksi saatiin 15 kappaletta tarjouksia kuluttajaluotoista, joiden summat vaihtelivat 500 eurosta 6 000 euroon saakka. Kyseisistä tarjouksista POP Pankin tarjoamat kuluttajaluotot olivat suurimpia ja Lainaamon ja Fellow Financen tarjoamat pienimpiä. Kyseisten haluttua summaa pienempien tarjousten nimelliskorot vaihtelivat kaikkien lainavertailupalveluiden kautta saaduissa hakemuksissa 18,50 ja 20 prosentin välillä. 20 prosenttia on suurin nimelliskorko, jonka kuluttajansuojalaki mahdollistaa kuluttajaluotolle.

5.4 Lainavertailuyritysten kommentit

Opinnäytetyön aineistoa tukemaan lähetettiin sähköpostihaastattelu kaikkiin luvussa 4.2 listattuihin lainavertailupalveluja ylläpitäviin yrityksiin. Kysymysten tavoitteena oli saada lainavertailupalvelujen edustajilta kommentteja ja selvitystä

siihen, miten lainavertailuyritysten tuotot muodostuvat. Haastatteluun saatiin vastaus vain kahden yrityksen edustajilta. Viidestä palvelusta kieltäydyttiin osallistumasta haastatteluun liikesalaisuuksiin vedoten ja kolmesta yrityksestä ei saatu vastausta sähköposteihin tai soittopyyntöihin. Yrityksille lähetetty haastattelu ja kysymykset ovat opinnäytetyön liitteenä 2.

Molemmat haastatteluun vastanneet yritykset kommentoivat saamiensa tuottojen perustuvan jokaisen yhteistyökumppanin eli luotonantajan kanssa erikseen neuvoteltuun sopimukseen. Yrityksen A edustaja vastasi lainavertailupalvelun tarjoajalle syntyvän liikevaihtoa, kun lainatuotteen tarjoajallekin syntyy liikevaihtoa. Yrityksen B edustaja taas vastasi lainavertailuyrityksen saavan tuottoja, kun sen palvelun kautta solmitaan lainasopimus.

Kysymykseen siitä, miten lainavertailupalvelun saaman korvauksen suuruus muodostuu, lainavertailuyrityksen B edustaja vastasi korvauksen suuruuden perustuvan täysin luotonantajan ja lainavertailuyrityksen välillä laadittuun sopimukseen. Yrityksen A edustajan vastaus mukaili vastausta. Yrityksestä A kommentoitiin lisäksi rahoituslalla olevan yleisesti käytössä kolmea eri käytäntöä korvauksen muodostumiseen johtavissa sopimuksissa: syntynyt asiakkuus, syntyneen asiakkuuden laskennallinen arvo ja asiakkaan jättämä luottihakemus.

Sekä yrityksestä A että yrityksestä B kommentoitiin yrityksen tuottojen koostuvan kokonaan luotonantajien kanssa solmittuihin yhteistyösopimuksiin perustuvista korvauksista.

5.5 Analysointi

Luvussa 5.3 taulukoidut lainatarjoukset voidaan jakaa kahteen eri luokkaan: kuluttajaluottoihin, jotka vastasivat lainahakemuksella haettua luottoa ja pikalainoihin, jotka olivat summaltaan haettua kuluttajaluottoa pienempiä. Ainoastaan Sambla.fi-lainavertailupalvelun kautta tehdystä hakemuksesta ei saatu tarjousta pikalainasta. Pikalainojen tarjoukset olivat hyvin samankaltaisia ja niitä voidaan pitää vakiotuotteina, joita tarjotaan jokaiselle hakijalle, joka täyttää pikaluoton myöntäjän vaatimukset hakijan taloudellisesta asemasta.

Haetun suuruisista, 10 000 euron kuluttajaluotoista sen sijaan saatiin yksi muita huomattavasti edullisempi tarjous. Brabankin tarjoaman kuluttajaluoton nimelliskorko oli saaduista tarjouksista ainut, joka oli merkittävästi lain sallimaa 20 prosentin nimelliskorkoa alhaisempi. Huomionarvoista on myös se, että saaduista lainatarjouksista haettua summaa vastaavat tarjoukset saatiin norjalaisista digipankeista Instabankista, Brabankista ja Bank Norwegianista. Tämä tukee opinnäytetyön luvussa 2.2 esitettyä näkemystä siitä, että ulkomaisten digipankkien osuus suomalaisten kuluttajaluottojen luottokannasta on kasvanut viime vuosina. Yksi syy ulkomaisten digipankkien osuuden kasvuun voi olla juurikin lainavertailupalvelujen suosion kasvu.

Kaikki pikalainoista saadut tarjoukset sen sijaan saatiin suomalaisilta luotonantajilta. Tarjottujen pikalainojen suuruudet vaihtelivat luotonantajan mukaan, mutta kaikkien nimelliskorko oli asetettu hyvin lähelle kuluttajansuojalain suurinta sallimaa 20 prosentin korkoa. Myöskään todellisissa vuosikoroissa ei ollut merkittävää vaihtelua pikalainojen välillä. Ainoastaan POP Pankin tarjoamien 4 000 ja 6 000 suuruisten kuluttajaluottojen todelliset vuosikorot poikkesivat 28-30 prosenttiyksikköjen jakaumasta. Opinnäytetyön luvussa 2.3.2 esitettiin näkemys, jonka mukaan syyskuussa 2019 voimaan astuneen korkokattoa koskevan lain-säädännön uudistus voi johtaa tarjottavien pikalainojen muuttumiseen samankaltaisiksi. Tutkimuksesta saadut tulokset tukevat tätä näkemystä, ja POP Pankki taas on pyrkinyt hankkimaan kilpailuetua tarjoamalla summaltaan hieman suurempia kuluttajaluottoja hieman alhaisemmilla kustannuksilla.

Lainahakemusten jättämisen jälkeen lainavertailupalvelut tavoittelivat aktiivisesti sekä sähköpostilla että puhelimitse. Lainahakemuksiin liittyen saatiin 13 kappaletta tekstiviestejä ja peräti 86 kappaletta sähköpostiviestejä, joista osa saapui suoraan luotonantajilta. Lainavertailupalveluiden yritysten edustajat kommentoivat yritysten saavan tuottoja, kun yhteistyökumppaneillekin syntyy tuottoja tai luottosopimuksia. Tästä syystä asiakkaan aktiivinen tavoittelu on loogista. Lainavertailua tarjoavat yritykset toivovat lainatarjouksen päätyvän luoton sopimiseen asti, ja lähettävät aktiivisesti muistutuksia asiakkaalle.

Kuluttajalle taas teksti- ja sähköpostiviestien runsas määrä voi aiheuttaa sekaannusta, etenkin jos kuluttaja on tehnyt useita lainahakemuksia. Huomioitavaa on

myös asiakkaan henkilötietojen käsittely ja säilytys. Lainahakemusta tekevän olisi hyvä varmistaa, mille yritykselle on luovuttamassa henkilötietojaan, sillä vaaditut tiedot taloudellisesta asemasta ja elämäntilanteesta ovat yksityiskohtaisia. Lainavertailupalvelun nimi ei useinkaan vastaa henkilötietoja käsittelevän yrityksen nimeä, kuten opinnäytetyön luvussa 4.2 esitettyssä taulukossa ilmenee. Lisäksi välissä voi toimia erillinen lainavertailusivustoa ylläpitävä mainostoimisto, joka ei osallistu luottoprosessiin, kuten samassa luvussa 4.2 on esitetty. Lisäksi jopa opinnäytetyötä tehdessä päädyttiin valitsemaan käytettäväksi yksi sellainen palvelu (Raha.fi), joka ei todellisuudessa itse tehnyt lainavertailua vaan välitti hakemuksen muille palveluille. Kuluttajalla on aito riski harhautua lainavertailupalvelujen suuren tarjonnan sekaan.

Suomessa toimivien lainavertailua tarjoavien yritysten voidaan tutkimustulosten perusteella todeta olevan hyvin samankaltaisia. Kaikissa palveluissa täytettyihin lainahakemuksiin vaadittiin samat tiedot pieniä yksityiskohtien vaihtelua lukuun ottamatta. Saadut lainatarjoukset vastasivat pääasiassa toisiaan. Kuluttajan kannalta merkityksellisintä on se, mitkä kaikki luotonantajat tekevät lainavertailuyrityksen kannalta yhteistyötä. Valitettavasti kaikki lainavertailupalvelut eivät ilmoita yhteistyökumppaneitaan verkkosivuillaan, jonka takia läpinäkyvyys kuluttajalle ei ole parhaalla mahdollisella tasolla. Toisaalta parhaimmillaan lainavertailupalvelun käyttäminen voi tarjota kuluttajalle suuria säästöjä, kuten luvun 5.3 tuloksissa on kerrottu. Lainavertailupalvelun käyttäminen olisi tarjonnut 10 000 euron suurista kuluttajaluottoa hakevalle jopa 2 700 euron suuruisen säästön luoton kokonaiskustannuksissa.

Opinnäytetyön tulosten perusteella lainavertailun tekeminen voi olla ehdottomasti hyödyllistä, koska lainahakemuksen täyttäminen vertailusivuston kautta on maksutonta eikä sido kuluttajaa mitenkään. Tietosuojaesitystä on kuitenkin suositeltavaa harkita, minkä yrityksen tarjoamaa palvelua käyttää. Suositeltavaa olisi varmistua ainakin siitä, mitkä luotonantajat tekevät yrityksen kanssa yhteistyötä ja mille yritykselle luovuttaa lainahakemuksessa vaaditut tiedot.

5.6 Opinnäytetyön luotettavuuden arviointi

Laadullista tutkimusmenetelmää käyttämällä toteutettua opinnäytetyötä voidaan pitää luotettavana, kun tutkittava kohde ja tulkittu materiaali ovat yhteensopivia eivätkä satunnaiset ja epäolennaiset tekijät ole vaikuttaneet teorianmuodostukseen. Laadullisessa tutkimuksessa tutkimuksen toteuttaminen ja tutkimuksen luotettavuus ovat toisiinsa kytköksissä, koska luotettavuuden kriteeri on tutkija itse. Arvioinnissa tutkijan tulee siis arvioida jokaisen valintansa kohdalla tutkimuksensa luotettavuutta. Tutkijan on pystyttävä perustelevaan jokainen tekemänsä ratkaisu ja arvioimaan ratkaisujen toimivuutta suhteessa tutkimuksen tavoitteisiin. (Vilkkä 2015, 268-269.)

Opinnäytetyön teoreettista viitekehystä rakennettiin sitomalla lainavertailua tarjoavien yritysten toiminta Suomessa voimassa olevaan kuluttajaluottoja koskevaan lainsäädäntöön. Lisäksi kuvattiin kuluttajaluottojen merkitystä Suomessa. Luotettavuutta lisää kuluttajaluottojen sääntelyä valvovan Kilpailu- ja kuluttajaviraston asiantuntijan näkemys aiheesta. Koska opinnäytetyö oli tyyliltään aihetta kartoittava ja aiempia tutkimuksia tai opinnäytetöitä aiheesta ei ollut tehty, teorianmuodostuksen osuus oli opinnäytetyössä tärkeä ja siihen panostettiin vahvasti. Teorianmuodostuksen luotettavuutta olisi voinut vielä parantaa vertaamalla kartoitettuja lainavertailuyrityksiä ja niiden toimintaa muihin Pohjoismaihin, mutta tähän ei opinnäytetyön tekemisessä ollut resursseja.

Empiirisen osuuden aineiston keräämisessä kohdattiin ongelma tietojen saamisen suhteen. Alalla toimivat yritykset eivät olleet halukkaita osallistumaan haastatteluun tai antamaan kommentteja liikesalaisuuksiin vedoten. Luotettavuutta olisi voinut parantaa kohdistamalla haastattelu toisiin tai muokkaamalla haastattelukysymyksiä. Esimerkiksi lainavertailuyritysten yhteistyökumppaneina toimivia luotonantajia olisi voitu pyytää haastateltavaksi varsinaisten lainavertailuyritysten sijaan. Haastattelun olisi voinut kohdentaa myös alalla toimiville ja alaa tunteville tahoille, jotka eivät ole suoraan kytköksissä lainavertailuprosessiin. Kyseisiä tahoja olisivat olleet esimerkiksi perinteiset talletuspankit, jotka tarjoavat vakuudettomia kuluttajaluottoja. Empiiriseen aineistoon saatiin kuitenkin lainahakemusten täyttämisen ja saatujen kommenttien perusteella tuloksia, joista pystyttiin tekemään teoreettiseen viitekehukseen nähden loogisia havaintoja.

Opinnäytetyön päätavoitteena oli kartoittaa Suomessa toimivia lainavertailua tarjoavia yrityksiä, ja tämä tavoite saavutettiin havainnoimalla verkossa toimivia palveluja ja niiden taustalla toimivia yrityksiä. Palvelun prosessi selitettiin alusta loppuun saakka ja kuvattua prosessia myös testattiin käytännössä opinnäytetyön empiirisessä osuudessa. Käytetty lähdeaineisto oli tuoretta ja luotettavaa. Lähdeaineistoon olisi voitu käyttää enemmän kirjoitettuja lähteitä, mutta ilmiön tuoreus itsessään johti siihen, että suurin osa lähteistä oli verkkolähteitä. Teorianmuodostus eteni järkevällä tavalla, muodostui kattavaksi ja käsitteli tutkittavaa ilmiötä useasta eri näkökulmasta. Tehtyä opinnäytetyötä voidaan pitää tämän kappaleen perustelujen jälkeen riittävän luotettavana.

6 Yhteenveto ja jatkotutkimusehdotukset

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa Suomessa toimivia lainavertailua tarjoavia yrityksiä. Kartoittamisen tulokset on kuvattu luvussa 4.2 olevassa taulukossa.

Tutkimuskysymykseen ”Minkälaisia lainavertailua tarjoavia yrityksiä Suomessa toimii” vastattiin opinnäytetyössä tekemällä lainahakemuksia lainavertailua tarjoavien yritysten sivustoilla. Suomessa toimivien lainavertailuyritysten todettiin toimivan hyvin samankaltaisesti. Yritykset erosivat toisistaan siinä, millaisilla eri toiminimillä ne toimivat ja minkä luotonantajien kanssa ne tekevät yhteistyötä.

Tutkimuskysymykseen ”Miten lainavertailua tarjoavat yritykset saavat tuottoensa” pyrittiin opinnäytetyössä vastaamaan haastatteleamalla lainavertailua tarjoavien yritysten edustajia. Saatujen vastausten määrä jäi vähäiseksi, ja opinnäytetyön luotettavuutta olisi voinut parantaa kysymysten erilainen muotoilu tai haastattelun kohdistaminen eri tahoille.

Lainavertailua koskevaan sääntelyyn liittyvään tutkimuskysymykseen vastattiin opinnäytetyössä selvittämällä lainavertailua tarjoavien yritysten asema lainsäädännössä ja se, tulkitaanko lainavertailuyritykset luotonvälittäjäksi. Lainavertailuyritysten asemaan pyydettiin selvitystä asiantuntijalta, ja aseman todettiin olevan opinnäytetyön tekemisen hetkellä voimassa olevan sääntelyn valossa epäselvä. Kilpailu- ja kuluttajavirastosta todettiin vireillä olevan luotonvälittämiseen

liittyviä tapauksia, joten luotonvälittämiseen liittyvän sääntelyn tutkiminen voisi olla mielenkiintoinen jatkotutkimuksen aihe. Mielenkiinnon kohteena on erityisesti kuluttajaluottojen mainonta, koska sitä koskee tarkka sääntely ja Kilpailu- ja kuluttajavirasto on antanut kuluttajaluottojen mainonnasta useita ratkaisuja. Mikäli lainavertailuyritysten todetaan olevan rinnasteisia luotonvälittäjiin, koskevat niitä samat säännökset kuluttajaluottojen mainonnasta.

Opinnäytetyön johdannossa todettiin lainavertailupalvelujen yleistyneen viime vuosina. Seuraavat vuodet osoittavat, pystyvätkö lainavertailua tarjoavat yritykset jatkamaan toimintaansa vai tuleeko osa lopettamaan toimintansa kannattamattomana. Kuten luvussa 4.2 on esitetty, lainavertailua tarjoavien yritysten toiminnan tuloksellisuus on ollut hyvin vaihtelevaa. Jatkotutkimuksena voitaisiin selvittää esimerkiksi tilinpäätösanalyysin keinoin lainavertailua harjoittavien yritysten toimintaa tarkemmin. Aineistoon saataisiin lisää materiaalia jo seuraavan vuoden kuluessa, kun vasta viime vuonna toimintansa aloittaneiden yritysten tilinpäätösaineistot tulevat julkiseksi.

Suomalaisten nostamat kuluttajaluotot ovat monimuotoistuneet 2010-luvulla, ja lainavertailuyritykset voivat olla osittain kehityksen taustalla. Vakuudettomien kuluttajaluottojen tarjoamiseen on liittynyt paljon kritiikkiä, ja lainsäädäntöä on kiristetty vastauksena arvostelulle. Toisaalta maksuhäiriöiden määrä Suomessa on ollut myös jatkuvassa kasvussa. Lainavertailupalvelujen yleistymistä ei tule nähdä kehityksen syynä, mutta aggressiivinen mainonta ja näkyvyys mediassa vaativat harkintakykyä kuluttajalta. Lainavertailuyritysten toiminta perustuu kuitenkin loppujen lopuksi aina siihen, että kuluttajat haluavat hakea kuluttajaluottoja.

Lähteet

Aaltonen, M. & Koskinen, K. 2019. Uudet keinot tarpeen kulutusluottojen hillitsemiseksi. <https://www.eurojatalous.fi/fi/2019/2/uudet-keinot-tarpeen-kulutusluottojen-hillitsemiseksi/>. Luettu 27.8.2019.

Ali-Hokka, A. 2019. Luotonvälittäjät kauppaavat jopa 70 000 euron pikavippejä – 5 asiaa, jotka kannattaa tietää lainavertailusta. <https://yle.fi/uutiset/3-10761326>. Luettu 3.1.2020.

Asiakastieto Group. 2019. Maksuhäiriötilastot. https://www.asiakastieto.fi/media/press_room/1/releases/asiakastietogroup_paymentdefaultstatisticsh1-2019.pdf. Luettu 22.12.2019.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto 2019a. Luotonantaja- ja vertaislainanvälittäjärekisteri. https://www.avi.fi/documents/10191/19290/Luotonantajarekisteri_060313/44cb059e-268a-4aef-a0fc-51fc622c4d4e. Luettu 27.9.2019.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto 2019b. Luotonantajat ja vertaislainanvälittäjät. <https://www.avi.fi/web/avi/luotonantajat>. Luettu 27.9.2019.

Finanssivalvonta 2018. Takaus ja panttaus. <https://www.finanssivalvonta.fi/kuluttajansuoja/kysymyksiä-ja-vastauksia/pankkipalvelut/takaus-ja-panttaus/>. Luettu 24.9.2019.

Finanssivalvonta 2019. Valvottavaluettelo. <https://www.finanssivalvonta.fi/rekisterit/valvottavaluettelo/>. Luettu 27.9.2019.

Finlex 2019. Vakiomuotoiset eurooppalaiset kuluttajaluottotiedot. <http://www.finlex.fi/data/sdliite/liite/5830.pdf>. Luettu 21.12.2019.

Hallituksen esitys 24/2010 vp.

Hallituksen esitys 78/2012.

Hekkala, S. 2016. Kalliit pikavipit eivät kadonneet: Vanhat ongelmat piilevät nyt uusissa tuotteissa. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2016/04/07/kalliit-pikavipit-eivat-kadonneet-vanhat-ongelmat-piilevat-nyt-uusissa>. Luettu 3.3.2019.

Huolman, A. 2019. Luotonvälittäjän määritelmä kuluttaja-asiamiehen linjauksessa Kuluttajaluottojen tarjoaminen. Yksityinen sähköpostiviesti.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto 2014. Luottosanasto. <https://www.kkv.fi/Tietoa-ja-ohjeita/Maksut-laskut-perinta/luotot/luottosanasto/>. Luettu 24.9.2019.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto 2017. Kuluttajaluottojen tarjoaminen. Kuluttaja-asiamiehen linjaus.

Kuluttajaliitto 2019. Kuluttajaluotot. <https://www.kuluttajaliitto.fi/tietopankki/oman-talouden-hallinta/lainat-ja-luotot/kuluttajaluotot/>. Luettu 27.9.2019.

Kuluttajansuojalaki 38/1978.

Lainaamo 2019. Esimerkkilaina. <https://www.lainaamo.fi/>. Luettu 22.12.2019.

Laki eräiden luotonantajien ja luotonvälittäjien rekisteröinnistä 853/2016.

Laki Finanssivalvonnasta 878/2008.

Laki luottolaitostoiminnasta 610/2014.

Laki sosiaalisesta luototuksesta 1133/2002.

Lendo 2019. Vertaa lainoja. <https://www.lendo.fi/>. Luettu 27.9.2019.

Makkonen, A. 2016. Asunto- ja kuluttajarahaus. Helsinki: Alma Talent.

Määttä, K. & Peltonen, A. 2015. Kuluttajansuojaoikeus. Helsinki: Talentum Pro.

Niemi, M-L. 2014. Luotto-oikeus: Luottotyypit, perintäprosessit ja takaisinsaanti. Helsinki: Talentum.

Nordea 2018. Osamaksu. <https://www.nordearahaus.fi/henkiloasiakkaat/palvelumme/autorahaus/osamaksu.html>. Luettu 24.9.2019.

OP 2019a. Kulutusluotto pankista arjen tarpeisiin. <https://www.op.fi/henkiloasiakkaat/lainat-ja-asunnot/kulutusluotot>. Luettu 22.12.2019.

OP 2019b. Historia. <https://www.op.fi/op-ryhma/tietoa-ryhmasta/op-lyhyesti-historia>. Luettu 26.12.2019.

Pantzar, J. 2016. Vertaislainat kasvattavat velkaneuvonnan tarvetta. <https://www.takuusaatio.fi/vertaislainat-kasvattavat-velkaneuvonnan-tarvetta>. Luettu 5.2.2020.

Pelkonen, L. 2013. Uusi laki tappoi jo 60 yritystä: Pikavippi-bisnes katoaa Suomesta. <https://www.uusisuomi.fi/uutiset/uusi-laki-tappoi-jo-60-yritysta-pikavippi-bisnes-katoaa-suomesta/cf866721-58a5-3036-a3ed-85abe28a7e90>. Luettu 3.3.2019.

Pitkäranta, A. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä: työkirja ammattikorkeakouluun. Jokioinen: e-Oppi. E-kirja.

Rahalaitos 2019. Lainahakemus. <https://www.rahalaitos.fi/>. Luettu 27.9.2019.

Saada, A. 2019. Pikaluottotajien saamiset voimakkaassa kasvussa. <https://www.eurojatalous.fi/fi/blogit/2019/pikaluottotajien-saamiset-voimakkaassa-kasvussa/>. Luettu 27.8.2019.

Sarajärvi, A. & Tuomi, J. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: kustannusosakeyhtiö Tammi.

Sortter 2019. Näin uusi korkokatto tulee vaikuttamaan pikavippeihin ja luottoihin. <https://sortter.fi/blogi/artikkeli/uusi-korkokatto-vaikutukset-pikavippeihin/>. Luettu 27.8.2019.

Suomen Asiakastieto Oy 2019. Yrityshaku. <https://www.asiakastieto.fi/yritykset/>. Luettu 28.12.2019.

Suomen Pankki 2019. Kotitalouslainoja nostettiin vilkkaasti toukokuussa. <https://www.suomenpankki.fi/fi/Tilastot/rahalaitosten-tase-lainat-ja-talletukset-ja-korot/tiedotehistoria/2019/kotitalouslainoja-nostettiin-vilkkaasti-toukokuussa/>. Luettu 27.8.2019.

Suomen Pankki 2020. Rahalaitoslista. <https://www.suomenpankki.fi/fi/Tilastot/rahalaitosten-tase-lainat-ja-talletukset-ja-korot/rahalaitoslista/>. Luettu 5.2.2020.

Suomen Pienlainayhdistys ry. Pikavippi. <http://www.pienlainayhdistys.fi/pikavippi>. Luettu 1.9.2019.

Suomen Yrittäjät ry 2016. Lausunto Kuluttajaluottojen tarjoaminen -linjausluonnoksesta. <https://www.yrittajat.fi/statement/544883-lausunto-kuluttajaluottojen-tarjoaminen-linjausluonnoksesta>. Luettu 3.1.2020.

Talouteni.fi 2019. Lainaa ilman vakuuksia. <https://www.talouteni.fi/laina/lainaa-ilman-vakuuksia#kenelle>. Luettu 27.9.2019.

Tilastokeskus 2019. Käsitteet. Kulutusluotto. <https://www.stat.fi/meta/kas/kulutusluotto.html>. Luettu 27.9.2019.

Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. Jyväskylä: PS-kustannus.

Väänänen, K. 2019. Ratkaiseeko uusi pikaluottojen 20 %:n korkokatto velkaantumisongelmat? Kilpailu- ja kuluttajavirasto. <https://kuluttaja-asiamies.fi/2019/04/03/ratkaiseeko-uusi-pikaluottojen-20-n-korkokatto-velkaantumisongelmat/>. Luettu 27.8.2019.

Vakiomuotoiset eurooppalaiset kuluttajaluottotiedot

1. Luotonantajan/luotonvälittäjän henkilöllisyys ja yhteystiedot

Luotonantaja Osoite Puhelinnumero* Sähköpostiosoite* Faksinumero* Internet-osoite*	[Nimi] [Käyntiosoite, jossa kuluttaja voi asioida]
Tarvittaessa Luotonvälittäjä Osoite Puhelinnumero* Sähköpostiosoite* Faksinumero* Internet-osoite*	[Nimi] [Käyntiosoite, jossa kuluttaja voi asioida]

* Luotonantajalle valinnainen tieto

Luotonantajan on täytettävä maininnalla "tarvittaessa" varustetut kohdat, jos tiedoilla on merkitystä luottotuotteen kannalta, tai poistettava tieto tai koko rivi, jos tiedoilla ei ole merkitystä kyseisen luottotyypin kannalta.

Hakusulkeissa olevat maininnat ovat selityksiä luotonantajalle, ja ne on korvattava vastaavilla tiedoilla.

2. Kuvaus luoton pääominaisuuksista

Luottotyyppi	
Luoton kokonaismäärä <i>Tämä tarkoittaa luottorajaa tai luottosopimuksen mukaisesti käyttöön annettavaa kokonaissummaa.</i>	
Nostoa koskevat ehdot <i>Tämä tarkoittaa, miten ja milloin rahat ovat saatavissa.</i>	
Luottosopimuksen voimassaoloaika	
Maksuerät ja tarvittaessa se järjestys, jossa maksut kohdistetaan eri saatavien lyhentämiseen	Maksettavananne on seuraavaa: [Kuluttajan suoritettaviksi tulevien maksujen suuruus, erien lukumäärä ja maksuväli] Korko ja maksut on maksettava seuraavasti:
Maksettava kokonaismäärä <i>Tarkoittaa lainapääoman määrää sekä korkoja ja mahdollisia luottoon liittyviä muita kustannuksia.</i>	[Luoton kokonaismäärä ja luoton kokonaiskustannukset]

Tarvittaessa Luotto myönnetään tavaran tai palvelun maksamisen lykkäyksen muodossa tai liittyy tietyn tavaran toimittamiseen tai tietyn palvelun suorittamiseen. Tavaran/palvelun nimi Käteishinta	
Tarvittaessa Vaadittavat vakuudet <i>Tässä kuvataan vakuus, joka teidän on annettava luottosopimuksen yhteydessä.</i>	[Vakuustyyppi]
Tarvittaessa <i>Takaisinmaksut eivät johda pääoman välittömään kuoletukseen.</i>	

3. Luoton kustannukset

Lainakorko tai tarvittaessa sopimukseen sovellettavat erisuuruiset lainakorot	[% – kiinteä tai – vaihtuva (alkuperäiseen lainakorkoon sovellettava indeksi tai viitekorko) – kaudet]
Todellinen vuosikorko <i>Kokonaiskustannukset ilmaistuina vuosikorkona luoton kokonaismäärälle.</i> <i>Todellisen vuosikoron perusteella on helpompi vertailla erilaisia tarjouksia.</i>	[% Havainnollinen esimerkki, jossa mainitaan kaikki koron laskemisessa käytetyt oletukset.] [Luotonantajan on otettava huomioon todellista vuosikorkoa laskiessaan myös mahdolliset kuluttajan ilmoittamat tiedot halutun luoton määrästä, luottosopimuksen kestosta ja muista luottoa koskevista seikoista.]
Onko luoton saamiseksi yleensä tai markkinoituin ehdoin otettava – vakuutus – tehtävä muu lisäpalvelua koskeva sopimus <i>Jos näiden palvelujen kustannukset eivät ole luotonantajan tiedossa, ne eivät sisälly todelliseen vuosikorkoon.</i>	Kyllä/ei; [jos kyllä, niin vakuutuksen tyyppi] Kyllä/ei; [jos kyllä, niin lisäpalvelun tyyppi]
Muut kustannukset	
Tarvittaessa Sekä maksu- että luotonnostotapahtumien kirjaamiseen vaaditaan yksi tai useampi tili	
Tarvittaessa Tietyn maksuvälineen (esimerkiksi luottokortin) käytöstä aiheutuvien kulujen määrä	

Tarvittaessa Kaikki muut luottosopimuksesta johtuvat kustannukset	
Tarvittaessa Edellytykset, joiden mukaisesti edellä mainittuja luottosopimukseen liittyviä kustannuksia voidaan muuttaa	
Tarvittaessa Velvollisuus maksaa notaarikuluja	
Maksuviivästyksestä aiheutuvat kulut <i>Maksujen maksamatta jättämisellä voi olla vakavia seurauksia (esimerkiksi pakkomyynti) ja luoton saaminen voi vaikeutua.</i>	Teiltä veloitetaan maksun viivästyessä: [...] (sovellettava korko ja sen muuttamista koskevat järjestelyt sekä mahdolliset maksun laiminlyönnin johdosta perittävät muut maksut].

4. Muita tärkeitä oikeudellisia näkökohtia

Peruuttamisoikeus <i>Teillä on oikeus peruuttaa luottosopimus 14 päivän kuluessa.</i>	Kyllä/ei
Ennenaikainen takaisinmaksu: <i>Teillä on milloin tahansa oikeus maksaa luotto ennenaikaisesti takaisin kokonaisuudessaan tai osittain.</i>	
Tarvittaessa Luotonantajalla on oikeus saada korvausta ennenaikaisen takaisinmaksun yhteydessä	[Korvauksen määrittely (laskentamenetelmä) kuluttajansuojalain 7 luvun 28 §:n, tai, jos kyse on asuntoluotosta, 29 §:n mukaan]
Haku tietokannasta <i>Luotonantajan on annettava Teille maksut välittömästi tieto luottotietorekisteriin tehdystä hausta, jos luottihakemus on hylätty tämän haun perusteella. Tätä ei sovelleta, jos tällaisten tietojen antaminen on Euroopan yhteisön lainsäädännössä kielletty tai se on oikeusjärjestyksen perusteiden tai yleisen turvallisuuden tavoitteiden vastaista.</i>	
Oikeus saada luottosopimusluonnos <i>Teillä on oikeus saada pyynnöstä ja maksettua luottosopimusluonnos. Tätä säännöstä ei sovelleta, jos luotonantaja ei pyynnön esittämishetkellä ole halukas tekemään luottosopimusta teidän kanssanne.</i>	
Tarvittaessa Ajanjakso, jonka ennen sopimuksen tekoa annettavat tiedot sitovat luotonantajaa.	Nämä tiedot ovat voimassa ... ja ... välisenä aikana.

Tarvittaessa

5. Rahoituspalvelujen etämyynnin yhteydessä annettavat lisätiedot

a) luotonantajan osalta	
Tarvittaessa Luotonantajan edustaja jäsenvaltiossa, jossa asutte Osoite Puhelinnumero* Sähköpostiosoite* Faksinumero* Internet-osoite*	[Henkilöllisyys] [Käyntiosoite, jossa kuluttaja voi asioida]
Tarvittaessa Rekisteröinti	[Kaupparekisteri, johon luotonantaja on merkitty ja hänen rekisterinumeronsa tai muu vastaava tunniste kyseisessä rekisterissä]
Tarvittaessa Valvova viranomainen	
b) luottosopimuksen osalta	
Tarvittaessa Peruuttamisoikeuden käyttö	[Käytännön ohjeita peruuttamisoikeuden käyttöä varten, muun muassa peruuttamisoikeuden käyttöä koskeva määräaika, osoite, johon ilmoitus peruuttamisoikeuden käyttämisestä on lähetettävä ja tämän oikeuden käyttämättä jättämisen seuraukset]
Tarvittaessa Laki, jonka nojalla luotonantaja luo asiakassuhteen teihin ennen luottosopimuksen tekoa	
Tarvittaessa Luottosopimukseen sovellettavaa lainsäädäntöä ja/tai toimivaltaista tuomioistuinta koskeva lauseke	[Asiaankuuluva lauseke esitetään tässä]
Tarvittaessa Kielijärjestelyt	Tiedot ja sopimusehdot toimitetaan [erikseen mainitulla] kielellä. Suostumuksellanne tarkoituksemme on luottosopimuksen keston aikana käyttää viestinnässä [erikseen mainittua kieltä / mainittuja kieliä].
c) oikeussuojan osalta	
Tuomioistuimen ulkopuolisten valitus- ja oikeussuojajamenettelyjen olemassaolo	[Onko etäsopimuksen osapuolena olevalla kuluttajalla käytettävissä tuomioistuimen ulkopuolisia valitus- ja oikeussuojajamenettelyjä ja jos on, miten kuluttaja voi käyttää niitä]

* Luotonantajalle valinnainen tieto

Hei,

Liite 2

olen liiketalouden opiskelija LAB-ammattikorkeakoulusta ja teen opinnäytetyötä lainojen vertailuun ja kilpailutukseen liittyen. Työssäni selvitän, miten lainavertailua internetissä tarjoavat palvelut toimivat. Erityisesti olen kiinnostunut siitä, millaisista lähteistä lainavertailupalveluiden tuotot syntyvät.

Toivoisin saavani alla oleviin kysymyksiin vastauksia. Kysymyksiin vastaaminen vie vain muutaman minuutin, ja **saatuja tietoja käytetään ainoastaan opinnäytetyön tekemistä varten**. Vastauksista saatuja tietoja käsitellään luottamuksellisesti siten, että organisaatiota ei ole mahdollista tunnistaa valmiin opinnäytetyön perusteella.

Kiitän suuresti jo etukäteen saaduista vastauksista. Vastaukset auttavat kartoittamaan vahvan sääntelyn alaista ja lainsäädännön muutoksille altista toimialaa.

1. **Millä perusteella saatte korvauksen yhteistyökumppaneiltanne (esim. lähetetty lainahakemus, solmittu luottosopimus)?**
2. **Miten saadun korvauksen suuruusluokka määräytyy?**
3. **Kertyykö yrityksellenne tuottoja muista lähteistä kuin yhteistyökumppaneiltanne saaduista korvauksista?**

Ystävällisin terveisin

Topi Rantakallio

LAB-ammattikorkeakoulu, Lappeenrannan kampus